

Odgovor na zahtjeve Asefat Hanivharim

Napredak palestinskoga drajva u Americi. — Kriza u židovskom parlamentarnom klubu u Poljskoj. — Antisemitizam u Rumunjskoj.

(«Wr. Mrgzt.») Palestinska je vlada objavila svoj odgovor na rezolucije predstavništva palestinskih Židova, primljene na njenoj nedavnoj sesiji u Jerusolimu. Odgovor vlade napisan je u veoma prijateljskom tonu. Vlada izjavljuje, da je spremna da uveća subvencije za židovsko školstvo, ali samo uz uvjet, da ima stanovito pravo kontrole. Nadalje je spremna, da uposli židovske činovnike i da primi židovsku momčad u policiju, ako se zadovolje plaćom, koju određuje vlada i ako ne budu tražili potpore kod židovskih organizacija. Vlada sprema na-
crt zakona, po kojem će se postepeno ukidati stari turski zakon o ubiranju desetine. Vlada će u skoro vrijeme stvoriti veće mogućnosti, da državna ili krunska zemljišta, koja leže neobrađena, preda na obradivanje. Vlada će se truditi da udovolji raznim zahtjevima Židova u toj stvari. Pravo hebrejskoga jezika će se braniti.

U stvari primanja židovskih momčadi u sigurnosnu službu plan britanske vlade, da smanji britansku žandarmeriju. Sadašnji palestinski garnizon treba da se reducira za devet bataljuna.

OSIGURANA JEDNA PETINA PALESTINSKOG DRAJVA U AMERICI.

Drajv se vodi s veoma mnogo uspjeha.

Generalni sekretar drajva Udruženih Palestinskih Fondova, Emanuel Neumann podastrio je ovih dana izvještaj predsjedniku komiteja toga drajva dr. Stephen S. Wise-u o dosadašnjem uspjehu sabirne kampanje. Iz toga izvještaja proizlazi, da se u roku od posljednjih šest nedjelja, to jest od konferencije u Baltimore u raznim mjestima sabralo više od jednoga milijuna dolara, dakle nešto više od jedne petine one svote, koja se imade namaknuti. Zajedno s novcem, koji je ove godine unišao prije Drajva Udruženih Palestinskih Fondova, dala je Amerika za Palestinu 1.500.000 dolara.

Izvještaj kaže dalje, da se sve države u Udruženim Državama živo spremaju na provedbu drajva, i da je u 21 državi drajv već organiziran. Emanuel Neumann upozoruje naročito, da je sav taj rad izvršen u srazmjerno kratko vrijeme od konferencije u Baltimore amo i da je u to nekoliko nedjelja uređen potpuni organizacioni aparat za Udružene Palestinske Fondove.

I ako smo tek u početku, možemo da zabilježimo znatne rezultate. Na konferenciji u Baltimore uspelo nam je da ustanovimo novi darovni standard za ovogodišnju kampanju, koji djeluje i u New Yorku i u čitavoj zemlji. Svi naši stari prinosnici za Keren Hajesod povećali su svoje doprinose, nekoji pet i deseterostruko, a u New Yorku i u ostalim nekim mjestima zapaža se tendencija, da se prosječni doprinos od 250 dolara povisi na dvostruko. Ako ova tendenca potraje i ako se bude valjano očitovala, pa ako na poslijetku uspije zahvatiti sve, koji dolaze u obzir, mogli bismo postići naš cilj bez većih teškoća.

Nakon savjesnog ispitivanja prilika, završava Emanuel Neumann svoj izvještaj rabi Stephen S. Wise-u, čini mi se, da te pouzdano smijemo računati, da će ove godine prinosi biti veći nego lane. Klasičnu ilustraciju tome daje sjeverna država New York, koja je prošle godine dala svega 49.859 dolara, a u ovogodišnjoj kampanji supskribirane svote iznose već preko 125.000 dolara.

(Ziko)

★

U čitavoj se zemlji prema doček Bjaliu. Medjutim se Udruženi Palestinski Fondovi sve više približuju cilju svoje kampanje. Dolazak Bjaliu daje novih poticaja propagandistima, koji iz svih gradova najavljuju odlične uspjehe. Iz New Yorka javlja vođa tamošnje akcije, daje kampanja već premašila svotu od 665.000 dolara tako, da će u skoro vrijeme biti namaknut kontingent New Yorka, koji iznosi jedan i po milijuna dolara. Mount Vernon je već postigao svoj kontingent od 30.000 dolara i to pomoću 100 dolara dine-a, na kojemu su aktivno učestvovali rabi dr. Stephen S. Wise i Colonel Wegdwood. Uspjeh toga dinea potaknuo je obadvojicu, da pokušaju da u tome mjestu doskora opet saberu iznos od 10.000 dolara. Colonel Wegdwood trebao bi medjutim da otputuje u London, nakon što je u zemlji učestvovao u mnogim važnim mitinzima. Dobro napreduje akcija u Connecticut-u. I Teksas se polako približava svome cilju od 10 hiljada dolara. Boston je medjutim namaknuo svotu od 100 hiljada dolara, pa će doskora postići svoj kontingent. Vodje drajva su uvjereni, da će njihov rad biti okrunjen potpunim uspjehom.

(Ziko)

Sudac Julian Mack opet aktivno učestvuje u cionističkom radu

Jedan izvještaj sekretara drajva Udruženih Palestinskih Fondova u Americi, ističe, da sudac Julian W. Mack, koji je mnogo godina bio jedna od najvidjenijih i najistaknutijih ličnosti u američkome cionizmu, opet aktivno učestvuje u cionističkom radu i da energično suradjuje u drajvu Udruženih Palestinskih Fondova, koji treba da namakne 5 miliju-

na dolara za potrebe Palestine. Sudac Julian W. Mack govorit će u nekoliko skupština u New Yorku, a tečajem mjeseca februara potpomoći će akciju u Floridi, koja mora namaknuti 150.000 dolara, pa će u glasovitom morskom kupalištu Miami započeti akciju, koja ima da donese 100.000 dolara.

(Ziko)

KRIZA U ŽIDOVSKOM PARLAMENTARNOM KLUBU U POLJSKOJ.

Poslanici dr. Schipper i Grünbaum izjavljuju, da se vraćaju u klub.

(W. M.) Frakcija cionista u židovskom parlamentarnome klubu zaključila je, da za predsjednika kluba kandidira dr. Rosenblatt-a. Posl. Schipper i zast. Jichak Grünbaum izjavili su za svoju osobu, da se vraćaju u klub. Zastupnik Reizes predložio je na posljednjoj sjednici kluba, da klub odmah predje u opoziciju, jer je to potpunoma opravdano nakon posljednjih izjava ministra za prosvjetu Grabskoga o numerus claususu. Bivši predsjednik kluba dr. Leon Reich izjavio je, da klub mora ponajprije provesti debatu o svojoj budućoj politici, pa da na temelju smjernica, koje će odatle rezultirati, izabere predsjednika kluba. Na prijedlog zastupnika Schippera ipak je zaključeno, da se ponajprije izabere predsjednik. Zast. Heller izjavio je u ime Hitahduta, da ona ne će učestvovati u izborima predsjednika i da si ostavlja slobodne ruke. Poslanik Kirschbaum izjavio je u ime poslanika Agude, da ona nikako ne može da pomaže kandidaturu cionističkoga kandidata dr. Rosenblatta i da je jedini način, kako da se pitanje riješi izbor predsjedništva. I dr. Reich se protivio kandidaturi dr. Rosenblatta i rekao je, da je sad opozicija dužna da vodi klub i da je poslanik Grünbaum obavezan da u ovaj čas preuzme predsjedništvo. Predložio je da klub izabere Grünbauma za predsjednika. Nato je sjednica odgođena, da se pojedinim grupacijama dađe prilika da zauzmu svoje određeno stajalište.

MARTIRIJ ŽIDOVSKIH STUDENATA U BUKAREŠTU NE PRESTAJE.

Napadaji na Židove u tramwaju. — Antisemit-ski studenti najavljuju generalni štrajk. — Odgovor državnoga podsekretara Tatarescu-a. — Protestradništva.

Bukarešt, 16. februara (ITA). Jučer i prekjučer desili su se opet sukobi između židovskih i rumunjskih studenata. Nekoliko židovskih studenata bili su u prisustvu policista u tramwaju napadnuti i zlostavljani. Neko 20 studenata, koji su htjeli prisustvovati predavanju profesora Babes-a izbacili su njihovi kršćanski kolege iz predavaone. Na filozofskom fakultetu pozvali su profesor židovske slušače, da napuste predavaone, jer hoće da predavaju samo kršćanskim slušačima.

Univerzitetski senat je na svojoj posljednjoj sjednici zaključio, da narušitelje reda i mira na sveučilištu isključiti na godinu dana. Antisemitski studenti, nezadovoljni ovim zaključkom podnijeli su univerzitetskom senatu memorandum, u kojem su zatražili, da se ukine taj zaključak i najavili generalni štrajk, ako se njihova želja ne uvaži u roku od 10 dana.

★

Bukarešt, 16. februara (ITA). Odaslanstvo židovskih studenata pod vodstvom predsjednika Saveza Rumunjskih Židova dr. Fildermanna i predsjednika židov. bogoštovne općine u Bukareštu, Eli Bercovici-a posjetilo je državnoga sekretara u ministarstvu unutrašnjih djela Tatarescu-a, koji je odgovoran za javnu sigurnost, pa je zatražilo da poduzme energične mjere protiv neprestanih prepada na židovske studente. Gospodin Tatarescu je napola obećao, da će poduzeti što je potrebno. Kad mu je odaslanstvo izjavilo, da se dosada njegova obećanja u toj stvari nijesu nikako izvršivala, rekao je g. Tatarescu doslovce: »Ne mogu ništa da učinim. Policija i žandarmerija su antisemitski raspoloženi«.

★

Bukarešt, 16. februara (ITA). Radnički sindikati u Bukareštu održali su veliki miting, na kojem je prihvaćena ova rezolucija: »Skupština osuđuje barbarske napadaje fašističkih antisemita na židovske studente i vidj u tome prepad na slobodu učenja«.

GODINA RADA JOINTA I OSE U RUSIJU

Berlin, 16. februara (ITA). Ambulante, koje su potporom Jointa i OSE uredjene u židovskim kolonijama u Južnoj Rusiji, posjetilo je u vremenu od oktobra 1924. do septembra 1925. 68.312 pacijenata; podijelilo se 45.700 besplatnih recepta. U isto vrijeme posjetila su ambulante JOINTA i OSE u rajonu Odesa 300.692 bolesnika, a dječje zavode 41.739 bolesnika. Liječi se 58.335 sušičavih pacijenata.

Colonel Patherson u Palestini.

Hajfa, 17. februara. ATJ) Colonel Patterson, bivši zapovjednik židovske legije u Galipolju, stigao je ovamo parobrodom »Milano« na putu iz Carigrada.

Pregled

Židovska manjina u Poljskoj. — Musolinizam i antisemitizam. — Raskol u židov. parlamentarnom klubu u Sejmu. — Rad za ideju i organizaciju.

Zagreb, dne 18. februara.

U dvim zemljama u Evropi židovsko pučanstvo mora da snosi sav jad narodnih manjina. U Poljskoj i Rumunjskoj gdje je židovstvo naseljeno u kompaktnim masama pored goleme gospodarske depresije, koja je u Poljskoj daleko jača nego u Rumunjskoj, zadržati rasni šovinizam i politička perfidnost sve više jačaju čemer ovih napaćenih ljudi. U Poljskoj su Židovi nagnati nuždom već pred odulje vrijeme stali, da se politički organizuju i osovljuju i danas imaju prilično jaku parlamentarnu grupu u Sejmu, poljskome parlamentu. Nasuprot nije u Rumunjskoj židovstvo uslijed potpune heterogenosti još dovoljno kompaktno, da svoju snagu, koliko mu to dopušta oklaštreni demokratizam rastroganog političkog života u Rumunjskoj, očituje stvarno u omjeru sila u javnome životu, a prije svega u parlamentu. Ali se već pokazuje tendenca, da i oni istupaju samostalno i skupno, pa se ta tendenca očituje u sadanjim općinskim izborima.

Židovi u Rumunjskoj i Poljskoj bore se za svoja osnovna prava: građansku jednakopravnost i slobodu nacionalno-kulturnoga života. Nedavni sukob između talijanske i njemačke vlade ubacio je u zapadnoevropejsku javnost refleks jednog mutnog i mučnog pitanja. Tezu, koju ističe Mussolini: jedna država i jedna nacija i koju on upravo džonglerski provodi i prema Nijemcima u Tirolu i prema Slave-nima u Istri i Gorici, stavili su si za kredo svi nacionalistički pokreti, koji su u današnje bolesno doba brojčano veoma jaki. Antisemitizam kao demagoška parola je sastavni dio njihovih ideologija i to u onim zemljama, gdje Židovi brojčano ulaze u obzir. Talijanski se fašizam ne bavi židovskim pitanjem, jer u svojoj zemlji ne nailazi na nj. Ali u Poljskoj reakcija i šovenstvo moraju da uredi svoj odnos prema židovstvu, koje je u toj zemlji stvaran, golem pojav. Antisemitizam raspirivan vijekovima je nužno demagoško sredstvo, da se sve mase uguraju u borbu za »čišćenje nacije« i za stvaranje narodne jedinstvenosti u državi. Ali ovaj rat protiv Židova ipak sadržaje specijalnu boru i nije posve analogan borbi, koja se u Poljskoj vodi protiv Nijemaca i Ukrajinaca. Antisemitizam je stvar svoje vrste, kao što su i Židovi pojav za koji se često ne nalaze paralele. Židovstvo u Poljskoj stvorilo je u svojoj obrambenoj borbi i parlamentarnu frakciju u Sejmu, koja brojem svojih članova spada u osrednje stranke u poljskom parlamentu. Taj se prema vani jedinstveni parlamentarni klub sastoji od više stranaka. Pod vodstvom dr. Leona Reicha postigao je klub neke uspjehe u borbi protiv planiranih namjera vlade, da uguši nacionalno-kulturni život u Židova i da ih gospodarski slomi u korijenu. S vladom, koju su predvodili šovenski desničari, sklopio je klub sporazum po kojem se vlada obvezuje, da ne će provesti neke planirane mjere, koje uništavaju nacionalno kulturni i gospodarski život Židova. Tom je sporazumu, što se vlade tiče, kumovala spoznaja, da kod dobave zajma u Americi treba paziti na mišljenje, koje napolju postoji o tome, kako se koja država vlada prema svojim Židovima. A Poljska nema u tom pogledu osobitu habilitaciju u inozemstvu, pa je prije polaska tadašnjega ministra inostranih djela grofa Skrzynskoga u Ameriku, valjalo svijetu dokazati, da je poljska vlada pokazala smisla i volje, da sporazumno sa samim Židovima uredi sve teškoće, koje naročito pritištu židovsko pučanstvo u Poljskoj. Tadašnja vlada i naredna vlada grofa Skrzynskoga koja je i sada na upravi zemlje izvodila je sporazum deklarativno, a stvarno je ostalo sve, kako je i bilo. Ipak se mora priznati, da je sporazumaška politika većine židovskoga parlamentarnoga kluba uklonila neke opasnosti avanturističke desničarske vlade Grabskoga.

U klubu je postojala jaka opozicija protiv politike sporazuma, za koju se najviše eksponirao predsjednik kluba dr. Leon Reich. Najjača ličnost te opozicije je Jichak Grünbaum, koji je i na dva posljednja kongresa istupio kao jedan od najmarkantnijih oponenta. Nedavno, kad su najvidjenije ličnosti većine i opozicije u klubu boravile u inozemstvu, desio se u klubu nemio događaj: jedan dio opozicije napustio je klub pod vodstvom dr. Schippera i već se govorilo da će se osnovati nova frakcija. Strasti se još nisu posve stišale, ali se spor smiruje i važno je napomenuti da su Grünbaum i dr. Schipper izjavili na posljednjoj sjednici kluba, da ostaju u klubu.

Motivi rascjepa čini se ne leže samo u gledištu kakov stav ima klub da zauzme prema vladi. Bit će da su po sri jedi i neke dublje difference, koje se namah ne mogu da nadju u zbijenim vijestima o razvitku krize u židovskoj parlamentarnoj frakciji u Sejmu. Klub je sam dobaran heterogen. Sad je bez vodstva, jer su predsjednik dr. Reich i potpredsjednik dr. Rosmarin demisionirali. Momentano se diskusija vodi o pitanju vodstva kluba i tu su izbila prerasna gledišta. Izgleda, da bi u novo vodstvo kluba imao doći g. Grünbaum, što se i u antisemitskoj javnosti shvaća kao prelaz u oštru opoziciju protiv vlade.

Kriza u židovskom parlamentarnom klubu u Sejmu neugodno se doimlje baš u vrijeme, kad židovstvo Poljske treba jedinstveno i složno predstavništvo, kako bi što odlučnije moglo da se odbrava zlu, koje ga tišti.

Pointa apela Cijonističke Egzekutive, koji je objavljen u prošlom broju »Židova«, kao da se krije u jednoj rečenici: »Ali vrijeme je, da se obnovi fond srca i duha«. Apel — a on je apsolutno vjeran i ispravan izričaj sadržajne, da tako rečemo, psihološke potrebe pokreta — traži u svojoj suštini dvojje: nutarnje idejno jačanje svake stanice i suvisli rad oko organizovanja cijonističkoga pokreta.

Vodstvo Cijonističke Organizacije proklamovalo je zahtovom, da se u vremenu od jednoga mjeseca u proljeće ove godine naše snage skupno i jednovito obrate svojem izlazištu, vrelu i potpornju svojem. Sa površine konkretnoga djelovanja treba da se pogledi svih cijonista zapute u dubine, gdje se krije korijen našega idejnog opredjeljenja. Svaki pojedinac znajući da to isto čine hiljade njegovih sumišljenika, treba da se zadubi u začetke sa kojih je pošao, kad je ulazio u živu struju cijonizma. I tu će opet naći srčiku svojega cijonističkoga opredjeljenja, oдавle će pomijeti osvježeno uvjerenje u istinu i ispravnost ideje a s time i ojačanu volju da i dalje ustrajno i pregalački učestvuje u teškom i naporom procesu ostvarivanja. Obnovit će svoj »fond srca i duha«. Ali sa druge strane on ima i dužnost, da ideji stiče novih sljedbenika, da je usadi ondje, gdje je nema i da je ustali, gdje je uvjerenje mlitavo ili plaho. Sve to treba učiniti, jer faza, kojom danas prolazi cijonizam, traži prije svega, da svaki njegov pobornik i sitni radnik bude vanredno stabilan u svojoj idejnoj izgradjenosti, da bude prožet onom vjerom, koja ga je ispunila u prvim počecima, kad nije bilo stvarnih, zamornih detaja, nego samo poimanja ideje u cjelosti i jednovite slike cilja. Izvrši li se to produbljivanje i ustalivanje ideje, moći će se osvježeno poći na rad. A to se logično mora da ogleda u jačanju i oživljavanju svega potrebnoga rada. Da se taj rad udesi tako, te će mu učinak smjerati onamo, gdje je najpotrebniji, treba prije svega valjane organizacije. Zato je jasno, da vodstva pojedinih zemaljskih organizacija odazivajući se apelu Egzekutive ili iz vlastite inicijative ponajprije izgrađuju i ustaljuju organizaciju pokreta u nas, stvarajući tako najpotrebniju bazu svakome radu da se odvojene i raspršene ne bi slabile i gubile dajući tek malo ili ništa.

I Radni Odbor Saveza Cijonista naše države živo je prionuo radu oko organizatornoga jačanja i ustalivanja pokreta u nas, stvarajući tako najpotrebniju bazu svakome radu i pripremajući se, da kraj čvrstoga organizatornoga tla poradi uz saradnju svih pozvanih oko idejnoga jačanja i ideološkoga produbljivanja cijonizma u našoj zemlji.

Londonska Egzekutiva povjerila je vodstvo njarske akcije gospodinu Feliksu Rosenblüthu, jednome od najuglednijih njemačkih cijonista; odabrala je veoma podesnu ličnost, jer je g. Rosenblüh iz onoga kruga cijonista, koji su u posljednje vrijeme najjače naglašavali potrebu idejnog produbljivanja i intenziviranja rada. Zov na rad u tome pogledu čuo se baš u redovima njemačkih cijonista i ako se počesto činilo kao da je opozicija radikalnih cijonista nekako uzela na se patenat da govori o jačanju organizacije i izgrađivanju pokreta u galutu. Iz dopisa Egzekutive Savezu Cijonista, koji donosimo u ovom broju, a u kojem Egzekutiva pozdravlja inicijativu Radnoga Odbora oko organizatornoga rada, vidi se, da se ličnost poput Bjalka, s dubokim smislom za duhovni momenat u pokretu odazivlju pozivu Egzekutive i da su spremne da rade u smislu njezinog poziva.

Propaganda, koju valja provoditi, ima da bude usadjenje ideje u područja, gdje do danas nije bila uhvatila korijen, razjašnjavanje njenoga smisla, otkrivanje njenih iskona i upoznavanje njenoga cilja tako, te će se vidjeti, da je nenadoknativa, apsolutno potrebna, da ju je život rodio i da je produkt istine. Ta propaganda treba da dopre u dušu pojedinca, da se zapilji u komplikovanost njegova bitka i da mu dade životni pravac sa snažnim i dubokim izlazištem i visokim i lijepim ciljem. Jer samo će tako riječ biti djelom.

J. R.

POLOŽAJ VELIKE BRITANIJE NA SREDJEM ISTOKU.

Izjava britanskoga ministra za kolonije.

London, 16. februara (ITA). Britanski ministar za kolonije L. S. Amery održao je u Leeds-u predavanje o položaju britanske vlasti na Srednjem Istoku, pa je izjavio, da Srednji Istok, koji je nekoć bio kolijevkom civilizacije, i sada traži, da se na nj koncentriše golemi interes i to zbog njegove neprocjenjive gospodarske važnosti. Razvitak kroči smjerom, da se može reći, te će to područje steći opet onu važnost, koje je imalo u ranijim stoljećima.

Obzirom na Palestinu i Irak rekao je ministar Amery, da je Engleska preuzela na se odgovornost, da ove zemlje nikad više ne dodju pod tursku vlast. Velika je Britanija uzela na se zadaću, da u Palestini izgradi narodnu domaju za Židove, ali uz uvjet, da odatle ne smije rezultirati nepravda prema arapskom pučanstvu. To bijaše politika Velike Britanije dosada i ova će biti njezin smjer i nadalje.

POHOD IBN SAUDA U TRANSJORDANIJU.

London, 15. februara. »Times« donosi vijest iz Kaira, da su Vahabiti zaposjeli mjesto Vadi Musa u Transjordaniji. Ova se vijest u Engleskoj primila s rezervom. Ako odgovara istini, značilo bi, da Ibn Saud, pobjednički sultan Vahabita, koji je lišio prijestolja kralja Huseina a onda i njegova sina Ali-a polazi sada protiv drugoga sina Huseinova Abdulaha, emira u Transjordaniji.

Engleska ne plaća bivšega kralja Huseina.

London, 16. februara (ITA). Ministar predsjednik Baldwin izjavio je autoritativno da su netačne vijesti o tome, da Engleska plaća subside bivšem kralju od Hedžasa Huseinu.

DOLAZAK BJALIKA U NEW YORK.

Doček u luci. — Ovacije. — Miting.

New York, 16. februara. (ITA) Pjesnik Hajim Nafman Bjalik stigao je svečanom dočekan u New York na parobrodu »Mauretania« u društvu svoje supruge, dr. Smarijahu Levinta i Louisa Lipskog. Predstavnici gradske uprave u New Yorku i nekoliko vidjenih židovskih ličnosti dočekali su Bjalku kod karantenske stanice. U pristaništu skupio se golemi broj židovskoga pučanstva i židovske školske djece. Pitomci hebrejskih škola dočekali su Bjalku hebrejskom pjesmom.

Povodom Bjalkova dolaska održao se u Mecca Temple, gdje se je pred nekoliko nedjelja otvorio nijtorški draiv Udruženih Palestinskih Fondova, veliki miting. Bilo je prisutno više od 4000 ljudi. Bjalik je govorio preko dva sata. Njegov je govor bio vatreni apel na američke Židove, da porade kod obnove židovske narodne domaje. Američko židovstvo, rekao je pjesnik, imade jaka i široka ramena: ono mora i morat će da snosi terete palestinske izgradnje, dok evropski Židovi ne budu uzmogli da preuzmu svoj dio. Ne uspiju li Židovi u provedbi izgradnje Palestine, to će se mržnja, koja je udes židovskoga naroda, pridružiti i prezir. A nijedna nacija u svijetu nije još mogla da preživi prezir.

Bjalk je odlučno govorio protiv plana židovske kolonizacije u Rusiji. Rekao je, da se židovski narod može spasiti samo izgradnjom Palestine. Židov moš Erec Israel u srcu Palestine zauzima u židovskom životu počasno mjesto. A djalaspora vodi nasuprot židovskom narodu sve dalje u propast.

Govor Bjalka pobudio je oduševljenje u svih prisutnih. Ovacije su potrajale dulje od 10 minuta.

Iza Bjalka govorili su još predsjednik američke cijonističke frakcije Louis Lipsky, koji je predsjedao mitingu, nadalje je predsjednik Cijonističke Egzekutive g. Nahum Sokolov, sudac Julian M. Mack, Abraham Goldberg, poznati pjesnik Jehoš i dr. Smarijahu Levin.

IZVANREDNA SJEDNICA MANDATARNE KOMISIJE SAVEZA NARODA.

Prilike u Siriji i francuski mandat.

Rim, 17. februara (A. S.) Jučer je ovdje započela izvanredna sjednica Mandatarne Komisije Saveza Naroda. Na dnevnom redu ove sjednice nalazi se kao jedina točka Sirija. Komisija će ispitati izvještaje Francuske, koji nijesu predložili Komisiji u oktobru prošle godine, kad se u Ženevi održala njezina redovna sesija.

*

Rim, 17. februara (ITA). Ovamo je stigao povodom zasjedanja stalne Mandatarne Komisije Saveza Naroda, upravitelj Cijonističkoga Biroa u Ženevi dr. Viktor Jacobsen. U Rim je došla i delegacija palestinskog sirsokoga arapskoga komiteja i predala komisiji memorandum u kojem se traži, da Francuzi polože mandat nad Sirijom.

Na prvoj sjednici referisao je Paul Boncourto razviku prilika u Siriji i o današnjem položaju. Izvještaj Paula Boncourta bazira na izvještaju guvernera Sirije de Jouvenela i na podacima prijašnjega komesara generala Sarraila. Sjednice su komisije tajne, pa se teško doznaju detaji rasprava. Navodno je Francuska u svom izvještaju Komisiji iznijela prijedlog, da se Sirija uredi po uzoru Švicarske. Sva bi se zemlja podijelila u autonomne države, kao što su švicarski kantoni, jer je pučanstvo vanredno heterogeno, pa je teško provesti centralnu autonomnu upravu čitave zemlje. Komisija nije htjela da sasluša izaslanike palestinsko sirsokoga arapskoga komiteja, nego ih je uputila, da svoje žalbe upute Savezu Naroda preko mandatarne vlasti i preko francuske vlade.

*

Zastupnik ITA saznao je iz autoritativnog vrela, da je komisija odabrala Rim kao mjesto svojega izvanrednoga zasjedanja na naročitu želju Mussolinija. Obzirom na neprestani otpor Siraca protiv francuskoga mandata imalo bi se navodno staviti na diskusiju pitanje podijeljenja mandata nad Sirijom Italiji. Odlučili li francuska vlada da položi mandat nad Sirijom, bila bi — tako je saopćeno izvijestitelju ITA — spremna da preuzme mandat. Govori se da u Savjetu Lige Naroda postoji sklonost za ovakovo rješenje.

Židovska higijena na izložbi u Düsseldorfu.

Jerusalem (P. C.). Na izložbi u Düsseldorfu pokazat će se židovski rad na polju medicine i socijalne higijene. Stavljen je prijedlog da se u jednom posebnom odjeljenju dade prikaz »Higijene među Židovima«. Taj odio bit će razdijeljen u više manjih odjeljenja: »Higijena i religija«, »Higijena u dijaspori« i »Higijena u narodnoj domaji«. Ured za zdravstvo kod cijonističke Egzekutive u Palestini utanačio je s direktorom izložbe, kako će se izložiti fotografije, dijagrami, karte itd., o židovskom sanitarnom radu u Palestini. U Jerusolimu izabran je komitej koji će sabrati materijal. U komiteju su zastupani, osim zdravstvenog ureda Egzekutive: »Hadasa«, Keren Kajemet, Bolesnička Blagajna, općinska uprava Tel-Aviva, organizacija žid. žena u Palestini, poljoprivredni muzej Keren Hajesoda i Makabi.

Emigracija iz Sirije u Anam.

Jerusalem, 16. februara. (Posebni izvještaj ATJ.) Uslijed loših prilika u Damasku iselilo se oдавle više od 8000 ljudi u Anam i u druga mjesta u Transjordaniji. Konferencija rabina u New Yorku odobrava reformu kalen-

19.000 Židova u Carigradu.

Carigrad, 10. februara (ITA). Statistika, koju je ovih dana objavila gradska uprava u Carigradu pokazuje, da u Carigradu imade 19.000 Židova. Drži se, da je ova brojka netačna i da u Carigradu imade mnogo više Židova.

Položaj u Siriji

Svaka je zemlja barem s gospodarskoga gledišta vezana uz svoja susjedna područja. Tako i u Palestini poglavito u njenom gospodarstvu očituje stanje u Siriji. Pored toga je po Palestini važan i nacionalni pokret među islamskim pučanstvom u susjednim zemljama, pa je od potrebe da cijonistička javnost budno prati buntovni izričaj toga gibanja u Siriji, zemlji na sjeveru Palestine. Donašamo zbog toga informativan prikaz stalnoga palestinskog dopisnika berlinskog »Jüdische Rundschau« g. Josefa Friedfelda o stanju u Siriji. Pitanje Sirije danas je to aktuelnije, što u Rimu upravo Mandatarna Komisija Saveza Naroda ispituje prilike u Siriji.

Ratne operacije u Siriji nešto su popustile na snazi intenzitetu, ali se čini, da je mir daleko od svoga ostvarenja. Novi guverner Sirije De Jouvenel došao je u Siriju namjerom, da što brže sklopi mir, a da dakako ne ostane faktična mandatarna prava Francuske u Siriji. Namjeru, da se utanači mir, nije mogao ostvariti, jer njegove riječi i njegov rad nijesu unaprijed bili podesni, da pobude vjeru ustaša u njegovu iskrenost. Nestalno je, što će donijeti prave Sirije i od vremena na vrijeme ugrožavaju i najbližu okolicu velikih gradova Damaska i Alepa. Pozivu De Jouvenela da ustaše predaju oružje i da se podvrgnu upravnoj vlasti nije se nitko odazvao. Francuzi nijesu mogli potisnuti konačno Druze ni u južnom Libanonu i sa sjeverne granice Palestine, a u Džebel Hauranu utvrđuju Druzi svoje položaje, pa se pod vodstvom i podukom bivših časnika u turskoj armiji spremaju na nove bojeve. Bez sumnje se u jednom dijelu barem gradskoga pučanstva može konstatovati umornost od rata. Gospodarsko je stanje katastrofalno, velika površina zemljišta su neobrađene, sva trgovina i industrija je zapela. Umornost od borbe ne znači, da postoji volja za predaju i pokornost. Zbog dugih ratnih mjeseci, a i zbog postupka francuskih okupacionih četa poraslo je ogorčenje, zaključak mira, koji bi donio ustašama neke i ako ne važne koncesije znači tek primirje do naredne prilike, jer se Sirci mogu nadati, da će svoje nacionalne aspiracije približiti ostvarenju. Prvi pokušaj Francuza, da nadju u Damasku muževe, koji će biti gotovi, da preuzmu vladu u zemlji pod francuskim vodstvom, slomio se na tome, što su damaščanski vodje pod šikom Tadž ud Din-om stavili zahtjeve, koji su bili jednaki pravoj autonomiji Sirije i zbog toga bili neprihvatljivi za Francuze. Ali Francuzi nastavljaju svoje pokušaje da nadju domaće ministre. Neprestano se javlja, da će ta nastojanja doskora uspjeti. Samo po sebi bilo bi to lako moguće. Ustaše doduše znadu, da im je vrijeme dobar saveznik i da rat što se dalje odugovlači sve to više slabi pritiž Francuske. U drugu ruku uviđaju umjereniji i uviđajliji među njihovim vodjama, da zbog današnjih političkih prilika, što vladaju izvan zemlje, Sirci moraju zasada da priznaju francuski mandat. U početku ustanka nadali su se Druzi engleskoj pomoći i otvoreno su tražili engleski mandat. I ostalo bi pučanstvo u Siriji bez sumnje laglje prihvatilo engleski mandat nego francuski, što su Sirci već godine 1919. izjavili King-Crane-komisiji.* Za slučaj engleskoga mandata bila bi tri područja Mezopotamije, Sirije i Palestine pod jedinstvenom upravom a engleski mandatarni sistem pučanstvo podnosi mnogo bolje nego francusku kolonijalnu upravu. Ali kraj isprepletenosti interesa evropskih kolonijalnih vlasti prema orijentalnim narodima, ne može se danas nikako pomisljati na osobite protivstline između Engleske i Francuske, difference, koje su pred nekoliko godina postojale, ali danas žive tek u uspomenama nekolicine časnika s obim stranama, koji ne mogu tako brzo da se obrate, i senzacionalnim vijestima štampa. A u pozadini se budi Italija, kojoj broj pučanstva neprestano raste, a kojoj je po u Sjevernu Ameriku zatvoren, pa traži nove zemlje za kolonizaciju. Njeni su iseljenici skromni i veoma se lako prilagođuju levantinskim prilikama izvan domovine, a Mussolini žudi da ostvari novi rimski imperij barem na istočnoj strani Mediterana. Van svake je sumnje, da bi neovisna Sirija nakon nekoliko mjeseci postala plijenom Italije, koje su kolonizacijske metode daleko gore i od francuskih.

I tako je položaj u Siriji označen svim znakovima nestabilnosti i perijode iščekivanja. Istinsko smirenje nije nigdje nastupilo, pa ni u Libanonu. Muhamedanci ovoga područja ponovno su u posljednje vrijeme izjavili, da ustraju u zahtjevu da se Libanon združi s jedinstvenom Velikom Sirijom. Conseil Representatif, koji nikako ne reprezentira pučanstvo, pa ni kršćansko, nego je tek tvorevina francuskoga guvernera, trebao bi da izradi ustav za Libanon. Čini se, da slabo napreduje u tome. Sve su velike stručne organizacije u Libanonu, naročito organizacija advokata, izjavile, da nemaju povjerenje u Conseil Representatif i zastupnici svih staleških korporacija složili su se da sami izrade projekt ustava. I to će bez sumnje dovesti do sukoba s francuskom mandatarnom vlasti. Jedan je dio libanskih kršćana (ne svih) doduše sklon Francuzima, ali oni žele što dalekosežniju neovisnost i da se Francuzi što manje miješaju u njihove unutrašnje prilike. Drže, da baš zbog svoga kršćanstva i zbog svoje zapadnjačke naobrazbe imadu pravo na tu neovisnost, dok Francuzi drže, da je upravo Libanon podesno područje za njihovu gospodarsku kolonizaciju. U svrhu obrane Libanona protiv prepadu Druza i Siraca francuska je vlada potaknula organizovanje dobrovoljne lake pješadije Libanona, ali se prijavilo tek stotine ljudi i to Albanaca, nezaposlenih bjeGUNACA sa turskoga područja.

U Libanonu samom nema ratnih nemira. Ali u Siriji traži se mir. * Ovu je komisiju odaslala u Siriju Mirovna Konferencija da ispita raspoloženje pučanstva obzirom na podjelu mandata Velikoj Britaniji ili Francuskoj. Ured. »Židova«.

bojevi dalje. Ondje su se uz veoma nesredjene prilike proveli izbori u ustavotvornu narodnu skupštinu. Veliki gradovi dakako, — poput Damaska i Homa — nijesu uopće učestvovali u izborima. U drugim krajevima proveli su se uz velike teškoće, a velik ih je dio pučanstva sasvim bojkotirao. Pokušaj, koji je poduzeo De Jouvenel, da premjesti glavni grad iz Damaska u Alepo nije uspio i prije nego što je prešao u konkretnu fazu. Upravo u Alepu izbili su u posljednje vrijeme krvavi nemiri protiv izbora i protiv francuske vlasti.

U južnom Libanonu, koji graniči na Palestinu, nastupio je zasada relativan mir. Ali povratak vođe Druza Zeid el Atraša u Medje šem dokazuje da Druzi namjeravaju da ondje opet postanu aktivni. Vrijedno je istaknuti, da su Sirici brežuljak kod Medjel šem-a, gdje je pao palestinski časnik Fuad Salim, koji se borio na strani Druza, nazvali Tel Fuad. Poznato je, da je palestinska vlada zabranila spomen svečanost za Fuad Salima, koju su htjeli koncem januara održati u Jerusolimu palestinski Arapi.

Druzi, koji se bore u južnom Libanonu, upravili su i na kršćanske stanovnike toga kraja nekoliko proklamacija, u kojima naglašuju, da njihova borba nema vjerski karakter nego je borba za nacionalnu neovisnost. Tako je Mithab Bej el Atraš upravio na kršćane toga kraja proklamaciju, u kojoj ih svjetuje, da budu mirni i da se ne boje za svoj život i imetak. Druzi su, veli proklamacija, naknadili sav ugrabljeni imetak i zabranili sve napadače protiv kršćana. Oni traže, da se kršćani priječe da pucaju u Druze ili da pomažu Francuze, jer bi u tom slučaju Druzi bili prisiljeni da poduzmu represalije. Njihova je borba nacionalna, a ne vjerska. Oni se ne bore protiv francuskog naroda i francuskoga liberalizma nego protiv francuskoga imperijalizma. I plijen, koji se dopremio u Hasbaju čuva se — veli dalje proklamacija — da se, kad bude vrijeme, povrati posjednicima.

Francuzi se groze da će, ne postigne li se sporazum do proljeća, završiti rat tako, da će odaslati najveći dio četa u Hauran, uništiti ondje glavnu snagu Druza i gverila bandama, što se bore u samoj Siriji, oduzeti najvažnije uporište. Pitanje je dakako, hoće li to Francuzima poći tako lako za rukom. Dosada, u osam mjeseci, nijesu mogli da svladaju ustanak. Unatoč najoštrijim mjerama i bez obzira na sva obećanja nije De Jouvenel postigao, da ustaše 8. januara polože oružje. Iskrena susretljivost s njegove strane mogla bi bila uroditi mirom, koji bi obadvim stranama bio koristan i ako bi za Francusku značio, da se ona u Siriji odriče onih kolonizacijskih metoda, kojima je vična u Africi. Tako će u najboljem slučaju doskorašnje primirje biti konac, koji će na obadvim stranama ostaviti gorke osjećaje i biti tek odmorom prije narednog sukoba.

PEDESETGODIŠNJICA DRA. LUDVIGA SINGERA.

Jedan od vodja čehoslovačkih cionista i bez sumnje najistaknutija židovska ličnost u nutarnjoj politici Čehoslovačke, predsjednik Židovskog Narodnog Vijeća u Čehoslovačkoj, dr. Ludvig Senger navršio je 13. februara 50. godinu svoga života.

Dr. Ludvig Senger imade golemih zasluga oko uređenja odnosa Židova u Čehoslovačkoj i priznanja Židova kao nacije u čehoslovačkom ustavu. U sudbonosno vrijeme ustrajao je i energično vodio s najmjerodavnijim krugovima i ličnostima pregovore u tome smislu. Dr. Senger je predsjednik Židovskoga Narodnoga Vijeća od njegovoga osnutka 14. oktobra 1918. Cionističku djelatnost započeo je već godine 1907. Dr. Senger mnogo učestvuje u pripomoćnom radu. Član je gradskoga zastupstva i gradskoga savjeta u Pragu i potpredsjednik pripomoćne centrale za Židove u Čehoslovačkoj.

Kulturne bilješke

Proslava na tehničj i u Hajfi.

Jerusolimi, 15. februara (ITA). Dne 3. februara otkriveno su u tehničj u Hajfi dvije spomenploče pokojnome ruskom filantropu K. Visockome i velikome američkome filantropu H. Schiffu. Ravnatelj instituta g. Hecker, ravnatelj Narodnoga Fonda M. Usiškin i hebrejski književnik Ruben Braunin održali su svečane govore u kojima su slavili vrijedna djela ovih dobročinitelja.

Tehniku u Hajfi osnovao je »Hilfsverein der Deutschen Juden« sredstvima fonda, koji je testamentarno ostavio Visocki. U februaru 1922. preuzela je Cijonistička Organizacija institut. To je bilo omogućeno darom Jacoba A. Schiffa, koji je iznosio 2850 funti.

Znameniti i rijetki manuskripti u židovskoj narodnoj biblioteci.

Jerusolimi (P. C.). Među znamenitostima koje židovska Narodna i Sveučilišna Biblioteka nabavila u godini 1925. nalazi se prva u Americi štampana hebrejska knjiga, Harvard-sveučilištu posvećena hebrejska gramatika, kao i jedan egzemplar u Veneciji godine 1516 izdanog Talmuda. Pribavljeno je i mnogo prvotisaka, od kojih su najznamenitiji ovi: Grosser Kanon, u 4 dijela (Napulj 1492); Juda Messer Leon, Nofet Cufim (Mantua 1476); Ibn Gabirol, Mivhar P'ninim (Soncino 1484.); Jedaja Bedarši, Beihnot Olam (Soncino 1484.); Nahmanides, Komentar Pentateuhu (Napulj 1490.); Kimhi, Šorašim (Napulj 1491.). U izvještajnoj godini poklonjen je biblioteci arhiv društva Bne Moše, koji je osnovao Ahad Haam i arhiv engleskog Hovve Cijona.

Nešto statistike iz žid. narodne biblioteke u Jerusolimu.

Žid. nar. biblioteku u Jerusolimu posjetilo je u kislevu 3383 osoba, od toga je posjetilo 1635 čitaonicu, a 1748 osoba tražilo je knjige. Čitano je 2009 knjiga, od toga 964 hebrejskih (50 posto), 324 ruskih (16 posto), 307 njemačkih (15 posto), 194 engleskih (10 posto), 140 jidiš (7 posto), 68 francuskih (3 posto), a 12 knjiga (1 posto) u ostalim jezicima. U tom mjesecu ušlo je 2224 novih knjiga, odnosno 2768 svezaka.

IZJAVA POLJSKOGA MINISTRA PROSVJETE O ZAKONU O NUMERUS CLAUSUSU.

Varšava. (Posebni izvještaj ATJ.) Židovski parlamentarni klub u Sejmu podnio je na sjednici od 10. februara interpelaciju na ministra prosvjete o zaprekama, da se židovski studenti upisuju na poljska sveučilišta i da polaze na studij u inostranstvo. Ministar prosvjete Grabski odgovorio je sljedeće: »Univerzitetske oblasti sporazumne su s ministrom prosvjete, da valja ograničiti broj studenata na sveučilištima u Poljskoj, ali ova mjer se na obazire specijalno ni na koju naciju ili religiju. Što se tiče Židova — njihov broj na sveučilištima u Varšavi, Krakovu, Lavovu i Vilni dosiže 34 do 38%. Jedna univerza u Poznanju imade veoma malo židovskih studenata, na politehnicu u Varšavi imade 9% židovskih studenata, na politehnicu u Lavovu 23%, na veterinarskoj akademiji u Lavovu 11%, na dentističkom institutu u Varšavi 15%. Židovsko pučanstvo u Poljskoj čini 10% svega žiteljstva, pa bi bilo pravednije reći da se nežidovski diaci ne primaju na sveučilište srazmjerno prema njihovom broju. Kad je pitanje o polasku židovskih studenata na studij u inostranstvo, valja, veli ministar Grabski, da su Židovi dobili 54% od ukupnoga broja dopuštenja za polazak studija u inostranstvu. A ministarstvo dobiva informacije, da se većina onih, koji žele da podju na studij u inostranstvo, bave u stvari drugom profesijom. U buduću će ministarstvo kontrolirati sve one, koji traže dopuštenje da podju studirati u inostranstvo, da li zaista vrše ono, što su naveli.

FRITHJOFF NANSSEN O UDESU ŽIDOVSKIH BJEGUNACA.

Berlin, 15. februara (ITA). U berlinskom dnevniku »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavljuje Frithjoff Nansen pod naslovom »Tko će da ih primi?« članak o udesu bjegunaca i o zadaćama konference o pitanjima bjegunaca, koja se ovaj mjesec održaje u Ženevi. Čuveni socijalni radnik uvodi svoj članak ovim riječima:

»Zar je osjetljivost ljudi s vremenom otupila? Ili zar su u posljednjim godinama vidjeli i čuli možda suviše bijede i jada? Da, nešto se slično zaista desilo, jer u ranijim godinama nije trebalo ništa naročita i golemo, da se ljude pobudi na pripomoć; požar u kojem gradu, nekoliko snažnijih zemljotresa, skupina ljudi, što ostadoše bez krova — i svi se skupiše da pripomognu... Ali danas odjekuje jauk hiljade i hiljade bjegunaca, nedužnih pačenika i umirućih ljudi iz preraznih zemalja i oni, što su dosada bili toliko spremni na pripomoć, čuju ih doduše, ali se čine, kao da ih ne čuju, jer je jasno: ovako je mnogo udobnije.

Od mnogih primjera iz njegova iskustva navodi Frithjoff Nansen u prvome redu ove:

»U Poljskoj, gdje se svojevremeno skupio veliki broj bjegunaca, objavljena je jednoga dana odredba, da svi oni, koji su bez dopuštenja prešli rusku i poljsku granicu, a ne mogu dokazati da su politički bjegunci, moraju da do određenog dana napuste poljsko državno područje. Gotovo svi ti bjegunci bijahu ruski Židovi. Bilo ih je na tisuće. Natrag u Rusiju nijesu mogli a da se ne izlože opasnosti da budu poubijani, a granicu druge koje države takodjer nijesu mogli da predju. Tako ih potjeraše preko granice u Danzig. Jasno je, da se nisu mogli zadržati na ovako malom području; poput lopte letjeli su jedno vrijeme između raznih granica, dok se nije konačno posredstvom Saveza Naroda židovska Centralna Pripomoćna Organizacija u Parizu izjavila spremnom, da se brine za opskrbu tih ljudi, do časa kad se nadje koje rješenje. Tako se više hiljada ovih bjegunaca dulje vrijeme zadržavalo u skupnom logoru kraj Danciga, dok se konačno nije pružila prilika, da se otpreme u Ameriku.

Nansen drži, da broj ruskih bjegunaca, koji su »asijani Evropom« dosiže jedan milijun. Nekoliko stotina hiljada ih je

KUNEROL

100% čiste masti od kokosovih oraha, zajamčeno čisto i higijenski.

Dobiva se opet u svim trgovinama

živežnom robom

Zastupnik i skladište:

NORBERT WEISS, ZAGREB

BERISLAVIĆEVA UL. 8

Telefon 7-33. Brzjavlj: NORBERTIS

stalno nezaposleno i ne može se zaniijekati, da su zemlje u kojima upravo stanuju, znače izvor nemira i loših prilika. Otuda je nastao plan, da ih se što više otpremi u Južnu Ameriku, gdje ima mjesta za mnoge milijune.

Nansen završava članak: »Da se raspravi ovaj plan i druga pitanja, koja su s time u vezi, pozvani su nastojanjem Saveza Naroda za mjesec februar u Ženevu zastupnici svih vlada, koje su interesirane na tom problemu i valja od srca zaželiti, da se na toj konferenci konačno stvore zaključci praktični i podesni, da ublaže gorki udes nebrojenih nedužnih ljudi.

Tel Aviv, 15. februara (ITA). Jučer uveče priredio je klub Poale Cijona u Tle Avivu jidiš kazališno veče. Omladinski savez za zaštitu hebrejskoga jezika (Hevrat Magine Hasafa) priredio je demonstracije pred kazališnom zgradom. Više članova Saveza prodrlo je u dvoranu i pokušalo spriječiti predstavu.

New York, 17. februara. (Posebni izvještaj ATJ.) Konferenca rabina u New Yorku, koju čine reprezentanti ortodoksnog, konzervativnog i liberalnog smjera, prihvatila je rezoluciju, kojom odobrava reformu kalendara, kako ju predlaže Savez Naroda, a koja hoće da godina imade 13 mjeseci, a svaki mjesec 28 dana; rezolucija izriče to odobrenje samo uz uvjet, da se time nikako ne prejudičava šabat.

110.689 svezaka u Židovskoj Narodnoj Biblioteci u Jerusolimu.

Daljih 15.000 svezaka treba katalogizirati. Židovska Narodna i Sveučilišna Biblioteka u Jerusolimu imala je u svom popisu dne 1. januara 1926. 110.689 svezaka, što znači uvećanje broja svezaka prema stanju u godini 1925. za 30 posto. 20.855 knjiga u 25.890 svezaka je nanovo pridošlo. U ovome broju nije uračunato 15.000 svezaka, koji treba još da se razrede i unesu u kataloge biblioteke, što se nije moglo obaviti zbog skućenog broja činovnika.

Da se pravo ocjeni napredak biblioteke, treba spomenuti, da na pr. njemačka narodna biblioteka, »Deutsche Bücherei« u Leipzigu, koju uzdržava burzovno društvo njemačkih knjižara i kojoj moraju svi izdavači da dadu određeni broj primjeraka svih svojih izdanja, navodi u svome izvještaju za godinu 1924. porast od svega 33.240 svezaka.

Dvije židovske umjetnice — članice Legije Časti.

Židovska kiparica iz Poljske Hana Orlova izabrana je za člana Legije Časti. Nadalje je primljena u Legiju i pijanistkinja Vanda Landovska. Ova čast, koju rijetko stiče koja francuska žena, iskazana je sada prvi puta inostranki. Čuvena umjetnica potječe iz jedne židovske porodice u Varšavi i već je kao dijete od 7 godina putovala svijetom pokazujući svoje umijeće. Već je nekoliko godina profesorica na pariškom konzervatoriju.

Konferencija židovskih pisaca i filologa u Sovjetskoj Rusiji.

Židovski pisci i filolozi iz svih dijelova Sovjetske Rusije sastat će se uskoro u Moskvi na konferenciju, na kojoj će raspravljati o stvaranju jednovite ortografije za jidiš jezik.

Pokretanje novog židovskog literarnog časopisa u Poljskoj.

Pod redakcijom pjesnika Davida Bergelsohna počeo će u Varšavi naskoro da izlazi jedan veliki žid. literarni časopis. Časopis će se zvati »In Schpan« i bavit će se pitanjima žid. duševnog i gospodarskog života sadašnjice. Taj će časopis izdavati varšavski nakladni zavod B. Kletzkin, a sudjelovat će u redakciji i jedna uvažena grupa žid. književnika u Berlinu.

Radnja o židovskom radničkom pokretu u Palestini.

U nakladi Svjetskoga Saveza Hehaluc, Varšava, Orla 11. izašla je na jidišu radnja dr. Waltera Preussa o »Židovskom radničkom pokretu u Palestini.« (Ziko)

Rimsko pravo na hebrejskom jeziku.

U hebrejskoj biblioteci, koju izdaje dr. Juda Janowitz, izašlo je na hebrejskom jeziku veliko djelo I. Pokrovskoga o rimskome pravu. Djelo je preveo na hebrejski A. Litai.

NOVE KNJIGE.

Prigodom 60. rođendana Nathana Birnbauma (Matias Aher) izašla je knjiga: Vom Sinne des Judentums, ein Sammelbuch zu Ehren Nathan Birnbaums (Herausgegeben von A. E. Kaplan und Max Landau) Hermon Verlag, Frankfurt. U toj knjizi pišu među ostalima Munk, Carlebach, Feiwel, Franz Rosenzweig, Ernst Simon, Max Brod o ličnosti i pojavi Nathana Birnbauma.

Arthur Sakheim autor knjige »Das jüdische Element in der Weltliteratur« upravo izdaje svoju novu dramu u tri čina »Der Zadig«.

»Verband der Vereine für jüd. Geschichte und Literatur in Deutschland« izdao je Jahrbuch für jüdische Geschichte und Literatur, Berlin, 1925. Od velikog broja veoma interesantnih i poučnih članaka spominjemo: prof. I. Elbogen: »Godišnji pregled«, Staerk »Kunst des Uebersetzers bei den deutschen Juden der alten Zeit«, Sammy Gronemann »Antonio der Kaufmann von Venedig«, Arthur Bab »Die Juden im Amerika spanischer Zunge (1492.—1916.).

Kod Kurt Wolf-Verlaga (München) izašla je u njemačkom prijevodu knjiga: Samuel Ornitz: Herr Fett wanst, eine amerikanische Autobiographie, u kojoj se opisuje razvitak jednog siromašnog istočnog Židova, koji je imigrirao u Ameriku te postao važna osoba u javnom američkom životu. Ta knjiga može da veoma dobro služi upoznavanju američkoga židovskoga i nežidovskoga života.

IZ JUGOSLAVIJE

PISMO CIJONISTIČKE EGZEKUTIVE SAVEZU CIJONISTA.

Pred neki dan primio je Savez Cijonista pismo Cijonističke Egzekutive u Londonu o organizatornom radu i idejnoj propagandi. Iz toga pisma vadimo slijedeće odlomke:

»Pozdravljamo s veseljem, da ste već sami uzeli inicijativu, da iznova provedete cijonističku propagandu u Vašoj zemlji. Medjutim ste primili naš apel za akciju u mjesecu jjaru i potanji cirkular o tome. Znadete dakle da su namjere Egzekutive jednake Vašim intencijama i da štaviše Egzekutiva hoće, da se, rekli bismo na svečani način, opet povede cijonistička idejna propaganda istovremenom i jedinstvenom propagandnom akcijom posvuda. Vi se već danas jednako kao i zemaljski savezi u Austriji, Njemačkoj i Čehoslovačkoj nalazite usred organizacione kampanje, ali se pouzdano nadamo, da ćete učestvovati u akciji u mjesecu jjaru, to jest da ćete Vaš propagandni rad u mjesecu jjaru dovesti do kulminacije«.

»Apel Egzekutive naišao je u cijonističkom svijetu na živ odjek...« Dalje u pismu kaže Egzekutiva, da se njen apel vanredno dojmio Bjelika, koji je nedavno boravio u Londonu, pa je obećao svoju saradnju u akciji Cijonističke Organizacije. I u Njemačkoj se cijonisti spremaju da se posvema odazovu apelu Egzekutive. U Americi će se g. Louis Lipsky, predsjednik američke cijonističke federacije posvetiti radu u duhu poziva Egzekutive. Dalje se pismo nastavlja:

»Postoji dakle opravdana nada, da će ova akcija sjediniti veliki dio cijonističkoga svijeta u istovremenom i jedinstvenom radu za cijonističku ideju. Egzekutiva će učiniti sve što može da židovskim masama dovede u svijest jednovitost ove akcije i da tako ojača i ustalji osjećaj organizatorne jedinstvenosti svih cijonista, koji je u posljednjim godinama čini se, nešto oslabio«.

PROPAGANDA ZA KEREN KAJEMET.

Putovanje tajnika Uprave KKL dr. Alfreda Singera.

Uprava KKL za Kraljevinu SHS provadja konzekventno svoj program, da zahvati sva mjesta u našoj Kraljevini i da ih organizira, pa da na taj način poveća prihode KKL. U tu svrhu posjećuju pojedini članovi Komisije KKL, a naročito tajnik KKL, dr. Alfred Singer, razna mjesta. Tako je dr. Singer posjetio ranije već razna mjesta u Hrvatskoj i Slavoniji, a pred nekoliko dana posjetio je pored Vinkovaca, Vojvodinu. Ovaj put nisu samo posjećena mjesta, gdje već postoje mjesne cijonističke organizacije ili povjereništva za KKL, već i onakova mjesta, gdje dosad uopće nismo radili. Uspjeh ovoga puta bio je veoma povoljan, jer je uspjelo u svim mjestima povisiti dosadašnji kontingent, a naročito organizirati rad sa škabicama, koji ima da KKL osigura stalan prihod i da bude osnov za namicanje propisanoga kontingenta. Dr. Singer je na svome putu po Vojvodini posjetio: Sombor, Sentu, Vel. Bečkerek, Vel. Kikindu, Vršac i Bačku Topolu, te je u svim tim mjestima održao više konferencija i predavanja. Pored toga prikazivan je u pojedinim mjestima i palestinski film, koji je imao veoma lijep uspjeh.

Dr. Singer doskora će poći na agitaciono putovanje u Bosnu, a u proljeće u Ježnu Srbiju.

GOVOR G. dra. SPAHE U NARODNOJ SKUPŠTINI I ŽIDOVI.

U budžetnoj raspravi koja se upravo vodi u Narodnoj Skupštini govorio je među ostalima i g. dr. Mehmed Spaho šef Jugoslav. Muslimanske Organizacije. On je u svome govoru pored ostalih stvari spomenuo da vlasti pokazuju malo razumijevanja za potrebe Muslimana, dok se u isto vrijeme daje Jevrejima iz općinske kase 250.000 dinara za gradnju hrama.

K tome primjećuje sarajevski »Jevrejski Život« među ostalim slijedeće:

»Kad je već g. Spaho htio iznijeti koji primjer gazdovanja u općinskim finansijama pod komesarijatom, njemu zacijelo ne bi bilo teško ilustrovati ovo rasipanje kojim neopravdanim i besmislenim izdatkom nego što je bio prilog sarajevske opštine za gradnju jevrejskoga hrama. Mi ne vjerujemo čak, da ne bi i jedno redovno zastupstvo, u kojemu bi sjedio i sam g. dr. Spaho, udovoljilo molbi jevrejskog građanstva, da mu se odobri jedna pripomoć prilikom gradnje svoga monumentalnog hrama božjega, pogotovu, kada Jevreji nisu nikad prije tražili od općine kakav oveći prilog. G. dr. Spaho zna za mnoge druge i drastičnije primjere za gazdovanje u općinama, ali on je pretpostavio da govori u skupštini o Jevrejima, jer i on spekulira na razne atavizme, koje je lako razbuditi...«.

»Ali što nas interesira u govoru g. dra. Spahe, to je državni i politički princip njegovog programa, koji proizlazi iz niže citiranih riječi. On je rekao: »Ja mislim, da općine nisu pozvane da daju priloge za izgradnju vjerskih hramova. Ako je i trebalo kome davati, onda su svakako trebali prije da dodju na red pravoslavni, muslimani i katolici, kojih u Sarajevu ima više nego Jevreja«. Dakle, tako predstavlja sebi zaštitnik političkih i građanskih prava sviju bez razlike, položaj svojih jevrejskih zemljaka. Da je po njemu, Jevreji još ne bi došli nikako ni nared, da uopće organizuju svoju općinu i vjersku zajednicu, a gradnje ovog svog hrama nisu smjeli

ni zaključiti, ako nisu prije i ostale tri vjere naumile da isto učine i zatraže od grada subvenciju. Odsta to je vrlo kuriozno shvatanje građanske ravnopravnosti. Prema njegovoj koncepciji demokratizma valjalo bi u svakom konkretnom slučaju kad Jevrejin ili jevrejska zajednica apelira na državu ili općinu, prvo ispitati jeli predbilježen koji građanin koje druge vjeroispovijesti, pa da se uopće uzme i u pretres stvar jevrejskog građanina«.

»Na koncu, neka g. dr. Spaho ne žali općinskih para za Jevreje. On dobro zna što Jevreji znače za sarajevsku gradsku opštinu, njezin napredak i njezine financije. Ako će se dijeliti po »ključu«, onda ima g. dr. Spaho više razloga da se boji, nego jevrejski građani. Mi doprinosimo u gradskim nametima, daćama i porezima više, nego nas ima po broju; gradska preduzeća primaju više od nas nego od dvostrukoga broja njegovih pristalica; privreda grada Sarajeva, kulturne, socijalne i humane ustanove dobivaju od nas više podstreka duha i potpore nego li odgovara mjestu koje nam tjesnogrudno i sebično odredjuje leader jugoslav. muslimanske organizacije. Ne odlučuje broj, g. dr. Spaho, nego rad i lična sposobnost pojedinog građanina! To su postulati istinskog demokratizma, inače je on jedna obična farsa i fraza.

Što se tiče ove još nezaboravljene subvencije, mi držimo, da ona odgovara našim naporima i materijalnim žrtvama za ovu opštinu, koja je i naša, i da nam nije ništa dato, što nije i naše. To će priznati i g. dr. Spaho...«

BJELOVAR

Iz povjereništva za Keren Kajemet. — Hamiša asar bišvat akcija. — Film o Palestini. — Purimske priredbe.

(Od našega redovitog dopisnika).

Kako sam već javio novoposnovano Povjereništvo, koje započelo je intenzivnim radom, pa ima nade po dosada pokazanim rezultatima, da će propisani kontingent ne samo biti namaknut nego i daleko prekoračen.

Dokaz ovome je i ovogodišnja hamiša asar bišvat akcija. Povjereništvo je za ovu akciju zainteresovalo i gospodje, te je savjesnim i neumornim radom gospodje Slave Lausch i gdje. prof. Scheya postignut uspjeh kao u rijetko kojem mjestu. Možemo čestitati ovim gospodjama, koje daju najodličniji primjer, da i židovsko žene mogu žrtvovati dio slobodnog vremena za službu Keren Kajemetu, te se nadamo da će se mnoge povesti za ovim lijepim primjerom. Gospodin ravnatelj Leopold Lichtner iz Klostra Podr. stavio se je takodjer na službu Keren Kajemetu, te je u obližnjim selima lijepim uspjehom rasprodao nekoliko vrećica badema. U cijelosti imade ova akcija nesamo lijepi materijalan dobitak, nego ona je privela fondu i mnogo novih saradnika, a mladom povjereništvu dala novih pobuda za savjestan i najuspješniji rad.

Medju cijonističkim građanstvom vlada interes za novi palestinski film, koji je u Bjelovar imao stići ovih dana.

★

Na inicijativu Povjereništva Židovskog Narodnog Fonda održat će se u Bjelovaru na 6. marta ove godine velika Purimska zabava, kojoj su priredjivači uz samo povjereništvo i izraelsko gospojinsko društvo židovska ferijalna kolonija, te mnogi građani. Sama priredba bit će oglašena kao priredba Židova grada Bjelovara, a to je i pravo, jer se u priredjivačkom odboru nalaze ljudi iz svih židovskih krugova.

Dosada su održana dva oveća sastanka koje je otvorio predsjednik povjereništva g. dr. Dragutin Landler, te srdačno pozdravio izaslanstva obiju gospojinskih društava i održao oba puta dva odulja govora u kojima je u prvom redu istaknuo dužnosti prinošenja Keren Kajemetu, te toplo apelirao na prisutne da se odazovu svakom zgodom.

Glede priredbe zaključeno je, da ista bude koncerat s plesom, a u većem dijelu koncertnog programa da sudjeluju neki umjetnici sa zagrebačkog pozorišta. Čista dobit razdjelit će se ovako: 50 posto ide Keren Kajemetu, 25 posto Gospojinskom društvu i 25 posto društvu židovske ferijalne kolonije. Pripreme za ovu veliku priredbu u punom su toku, a interes je za istu u židovskom i u nežidovskom građanstvu vrlo velik. Očekuje se, da će ovu priredbu posjetiti i mnogi gosti iz obližnjih gradova, kao i iz Zagreba.

ČAKOVAC.

Posjet izaslanika Radnoga Odbora Saveza Cijonista gg. dr. Šika, M. Schweigera i A. Schwarza.

(Od našega redovitog dopisnika.)

U nedjelju, dne 7. februara stigli su u Čakovac iz Zagreba kao izaslanici Radnoga Odbora Saveza Cijonista gg. dr. Lavoslav Šik, potpredsjednik bogo općine u Zagrebu, Moše Schweiger, predsjednik »Judeje« i Artur Schwarz. Poslije podne istoga dana održao se odlično posjećen sastanak s omladinom i žid. građanstvom. Sastanak je otvorio veoma lijepim govorom čakovački rabin dr. Grünwald. Pozdravio je goste iz Zagreba, izrazio svoje veselje, što konačno smije konstatovati, da ideja cijonizma nailazi u Čakovcu na odličan odziv, pa je ukratko razložio, što od svakoga cijoniste i svijesnoga Židova traži stanje u Palestini.

Iza toga uzeo je riječ g. dr. Lavoslav Šik i nakon što se zahvalio g. rabinu za srdačni prijem, spomenuo, da ovo nije prvi puta, da čakovačka bogoštovna općina dolazi ovako u

kontakt sa bogoštovnom općinom iz Zagreba. Već godine 1848. zatražila je čakovačka općina u jednom nepriključnom slučaju pripomoć zagreb. bogoštovne općine. Dr. Šik prikazao je u kratkim crtama povijest čakovačke bogoštovne općine i njezine cijonske simpatije u doba Montefiore-a. Iza interesantnoga prikaza tih stvari, prešao je dr. Šik da iznese razložni nastojanje naših predja, njihove težnje i ciljeve i da naročito okarakterizira njihovu želju da izadju iz geta, da se zbliže s okolinom i da postanu ravnopravni građani. Tu su želju postigli u nekim zemljama ali ne kao skupina nego kao pojedinci. Mnogi su postali ugledni ljudi, ali njihovo djelovanje nije donijelo koristi čitavom židovstvu, jer je bilo djelovanje pojedinaca. Danas ima u židovstvu jedan snažan skupni pokret, koji radi za sveukupnost židovstva. Taj pokret želi da obnovi židovstvo izgradnjom domaće u Erec Jisrael. Ovdje se radi o posvemašnjoj afirmaciji židovstva, dok je ranije nastojanje za vrijeme emancipacije svijesno i nesvijesno napuštalo židovstvo. Iza toga prikazao je dr. Šik renesansu hebrejskoga jezika, razloživši sve momente, koji dokazuju da je taj jezik živ, a zatim je pregnantno ocrtao izgradnju Palestine. Govor dr. Šika, koji je potrajao gotovo jedan sat, veoma je djelovao na sve prisutne, koji su nakon završenog riječi govornikovih živo odobravali.

Iza g. dr. Šika govorio je g. Moše Schweiger, potpredsjednik uvjerljivo i živo razložio zadatke omladine u cijonizmu, a iza njega je g. Artur Schwarz govorio o važnosti tijela snoga uzgoja u regenerativnom pokretu u židovstvu.

Iza toga zahvalio se g. Oto Jungwirth, predsjednik omladinskoga udruženja govornicima na njihovim uspjesima riječima. Zatim su se prikupili doprinosi za KKL, a iza toga je zaključen sastanak. Čakovački cijoniste žele, da ih zagrebački sumišljenici što češće posjećuju i tako doprinesu budućnosti i jačanju židovskoga života u Čakovcu. (J. H.)

KRIŽEVCI

Boravak izaslanika Radn. Odb. Sav. Cijonista. — Reorganizacija Mjesne Cijonističke Organizacije. — Bogoštovna općina u Keren Kajemet. — Purimska priredba Gospojinskog Društva. (Od našega redovitog dopisnika).

Delegati Radnog Odbora SCJ dr. Marko Horn, dr. Oskar Spiegler i Hans Hochsinger boravili su dne 14. februara u našem gradu.

Ovom zgodom upriličen je sastanak u dvorani bogoštovne općine te su gospoda ispred većeg broja sumišljenika iznijeli u opširnim govorima smjer i zadaće sadašnjeg cijonističkog rada. Prisutni pratili su interesantne izvode govornika velikim zanimanjem, pa je pod dojmom izrečenih govora a naročito tajnika Radnoga Odbora SCJ g. Hansa Hochsinger-a jednoglasno prihvaćeno, da se imade odmah Mjesnu Organizaciju reorganizirati.

Povodom ovog zaključka izabrana su na samom sastanku slijedeća gg. u odbor Mjesne Cijonističke Organizacije:

G. Robert Pscherhof, predsjednik, g. Ljudevit Strausz potpredsjednik, gdjica Olga Buxbaum, povjerenica za šekel, Felix Weinberger tajnik. Odbornici gg. Zora Hirschberger, Vlatko Hirschl, Arnold Hoffmann, Anica Fleš, Fritz Pollak i Robert Schwarz.

★

Na glavnoj redovitoj skupštini bog. općine primljen je bez debate predlog, da se iz općinskih sredstava za KK tira Din. 1000.—.

★

Židovsko gospojinsko društvo u Križevcima, priredjuje dne 6. marta o. g. u svim prostorijama »Hrvatskog Doma« purimsku kostimiranu zabavu pod devizom »Jedna noć u paklu«. Interes za zabavu je velik, pa se nadamo uspjehu. Jedan dio čiste dobiti ide u korist K. K. (F. W.)

OSIJEK.

Izaslanici Radnog Odbora u Osijeku.

(Od našega redovitog dopisnika).

(Mbm) Izaslanici Radnoga Odbora S. C. J. gg. dr. Ben Stein i dr. Rudolf Rosner, bavili su se u Osijeku 7. i 8. februara t. g., da ispituju uzroke, koji ometavaju cijonistički rad u Osijeku. Pod predsjedanjem g. dra. Huga Spitzera održan je 7. februara prije podne sastanak užega kruga naših istomišljenika, pa je utvrđeno, da se ima što prije obaviti reorganizacija Židovskoga nacionalnoga društva, i izabrati nova uprava. U tom pravcu vodjeni su pregovori s nekim istomišljenicima, koji do sada nijesu sudjelovali u cijonističkom radu u Osijeku. Naročita je važnost položena na razdoblje rada.

Gg. dr. Stein i dr. Rosner uputili su se istoga dana u našu jevrejsku školu, gdje je upravo bio redoviti sastanak omladine. Naši gosti uvjerali su se tom zgodom, da izvještaji o žalosnom stanju osječke omladine nipošto nijesu pretjerani. Negativni stav osječke omladine zadnjih godina je jedna žalosna pojava, koja nije prestala ni iza sleta, kad je predstavni osječkih omladinaca izjavio, da počinje za omladinu nova era rada. Ovaj negativni stav prouzročen je po pojedincima, koji su si znali arogirati glavnu riječ medju omladinom, koja inače nije bolja ni gora nego drugdje. Jedan dio negativnih elemenata već je otpao i pošao onamo, kamo spada.

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB

BEOGRAD

OSIJEK

LJUBLJANA VII.

Kukovićeva ul. 23.

Banatska ul. 2.

Desatićina ul. 39.

Medvedova ul. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinute ploče - Ustakljivanje u mjeti - Fin ogledala.

PALESTINSKI PRILOG

365.000

Gdje se god na svijetu kolonizovalo — ovdje ne mislimo niti na podizanje trgovačkih faktorija, niti na stvaranje vojničkih uporišta, nego na gospodarstveno osvojenje novih zemalja — uvijek su bila osnovna i presudna tri faktora. Kolonizacija je uspijevala tamo, gdje je postojala opsežna rezerva zemlje, gdje su ljudi bili spremni da osvoje novo tlo i gdje je iza svega toga stajala financijalna moć neke velike države.

Kad se kolonizovala Kanada ili t. zv. »Divlji zapad« Udruga Država Amerike, davala je vlada zemljište badava iz neiscrpive zemljišne zalihe, davala je inventar uz najpovoljnije uvjete svakome, koji je imao dvije zdrave ruke. Tako su Udruga Država, ograničene isprvice samo na istočne pokrajine, zaposjednule u malo stoljeća zemlju sve do Tihog Okeana.

Kad je nakon rata Cijonistička Organizacija, koje palestinski rad prije rata nije prekoračio uske pokusne granice, pristupila pod promijenjenim političkim prilikama izgradnji židovske domaje u smislu mandata, našla se je u daleko nepovoljnijoj poziciji, nego druge kolonizatorske vlasti u sličnim slučajevima. Od onih triju faktora: zemlja, podesan elemenat kolonista i materijalna sredstva, mogla je samo jedan da računa svojom svojnom: jer iako židovskom narodu fali prokušani seljak, a ono ima ipak omladinu, požrtvovnost koje može da nadoknadi nedostatan stručno predznanje i koja se uistinu pokazala kao podesan elemenat za kolonizaciju. Ali to je gore obzirom na ostala dva faktora. Metode državne nabave novaca, bilo to porezom ili pomoću zajma, nijesu došle u obzir, i moralo se pokušati oživotvoriti ovu golemu ideju tako, da se pomoću dobrovoljnih prinosa nabave sredstva za kolonizaciju velikoga stila. Ne može se reći, da se taj put pokazao krivim. Ako je u prošloj godini židovski narod dao za obadva velika narodna fonda, za Keren Kajemet i za Keren Hajesod, oko 750.000 L, to je ova suma iako nedostatna za ostvarenje našega cilja, ipak imponovajuća, ako se pomisli, da je ova suma namaknuta bez presije državne vlasti, bez kombinacija i namjera za privatnu dobit, nego čistim idealističkim porivom.

Kad je dakle naše pitanje ljudi rješivo, a pitanje financiranja barem obzirom na put, kojim se pri tom ima ići, (kod čega se dakako ne isključuje mogućnost, da se podje drugim putem), dobro shvaćeno, preostaje samo treće i najteže pitanje, t. j. pitanje zemlje. Kolonizatorne velevlasti raspoložive ili uslijed ratne okupacije ili iz drugih kakvih razloga, uvijek neograničenom zalihom zemlje, pa mogu to zemljište dijeliti sasvim besplatno, a židovski je narod prisiljen — slučaj, kojemu nema ravnoga u historiji — da onu zemlju, koju hoće kolonizovati, kupuje na privatnom tržištu zemlje. U toj se vezi može razumjeti, koja se važnost pridaje pitanju državnih zemljišta u Palestini; ovdje se čini, kao da bismo ipak mogli dobiti zemlje, a da je i ne moramo privatnopravno, kupujući sticati. Ali ta dovoljno je poznato, da ova zemljišta ne mogu ni kvalitativno a niti kvantitativno riješiti zemljišni problem. Jednako kao i prije, tako i sada ostaje židovska kolonizacija Palestine gotovo isključivo ovisna o kupovanju zemlje. To znači ponajprije poskupljenje naše kolonizacije. Od kojih 1200 L, što običaje stajati kolonizacija jedne obitelji, otpada oko jedne trećine na zemlju. Pridolazi i drugi momenat. Mi ne možemo obzirom na kupnju zemljišta priznati naše financijalno stanje jednim mjerilom i jednim smjerom. Ovisni o ponudi, mi smo u mnogim slučajevima prisiljeni kupiti zemlju, pa makar iz financijalnih ili kojih drugih razloga voljeli, da se ne obvezujemo. To vrijedi osobito u krajevima, kao što je Emek, gdje smo interesovani na zaokruženju našeg posjeda, te zato moramo prihvatiti i iskoristiti svaku mogućnost, gdje god nam se pruži.

Politika je našeg instrumenta za kupnju zemlje. Keren Kajemet, bila dosta često predmet napadanja. Mislilo se, da je zemlja preskupo plaćena, ili da se kupilo previše zemlje, da se od Keren Kajemeta previše zahtijeva. Pogled na rezultate nikako ne potvrđuje ovu kritiku. Keren je Kajemet posjedovao godine 1920, dakle prije početka pravog kolonizacijskog rada, 21.000 dunuma. Danas posjeduje oko 200.000 dunuma, dakle je u roku od 6 godina podeseterostručio svoj zemljišni posjed. Zauzeo je Emek. Na njegovom je zemljištu osnovao i uredio Keren Hajesod svoja velika naselja. Keren je Kajemet ujedno uzmogao da uveća svoje prihode od godine do godine, i tako je mogao da udovolji obvezama, što su mu ih nametnule kupnje zemlje. Prihodi su godine 5682, iznosili: L 100.000, godine 5685: L 250.000.

A ipak je Keren Kajemet možda u najozbiljnijoj godini otkada postoji. Spomenuli smo već, da se svakom novom kupnjom Keren Kajemet obvezuje za nekoliko daljih godina. Gotovo se sve kupnje u Palestini obavljaju na taj način, da se isplata kupovine razdijeli na više godina. Hipotekom na zemljište, koja se prema isplati u djelovnim iznosima uništava, ostaje prodavalac osiguran dok mu ne udje preostala suma. — Keren je Kajemet, kako je poznato, obavio u zadnjoj godini mnogo kupnja. Najznamenitija od tih kupnja je ona od oko 35.000 dunuma, što su kupljene u neposrednoj blizini zemlje oko Nahalala. — Keren Kajemet još također participuje s kojih 10.000 dunuma pri kupnji Djedro-zemlje između Hajfe i Ako. Rezultat je ovih kupnja radosni fakat (koji se vidi na svakoj geogr. karti Palestine), da je sada cijela zemlja neprekidno od Hajfe do Bet-Alfe u židovskim rukama. Ali ove zemljišne kupnje, kao i onaj dio, što je od prijašnjih kupnja preostao — obvezuje Keren Kajemet da isplati još ove godine 365.000 funti. Ovaj se iznos ima da isplati tečajem godine 5686 u različitim terminima. Svaki mora

da si bude svijestan ozbiljnosti ovoga fakta: Keren Kajemet mora ove godine namaknuti ponajprije 115.000 funti više nego prošle godine i osim toga namiriti sve troškove, koje aparat i propaganda, pa i kod najveće štedljivosti, moraju stajati. Uspije li mu to, to će Keren Kajemet doduše moći ispuniti svoje obveze, ali ne će biti u stanju, da misli i na drugi koji pothvat. U ovoj bi se godini moralo iz budžeta Keren Hajesoda osnovati na novom zemljištu Keren Kajemeta niz novih naselja. To involvira za Keren Kajemet obvezu, da preduzme isušivanje močvara i instalaciju vode. Za ovaj rad potrebni iznos računa se na 65.000 funti. Tako nam dakle gore spomenutih 365.000 funti ne predočuju potpunu sumu potrebe KKL u tekućoj godini, nego samo obveze za plaćanja u gotovom za već obavljene kupnje. Iznos se uvećava za troškove i za skicirane amelioracijone izdatke. Sada se dakle razumije, da svota od 500.000 funti, koju traži Direktorija Keren Kajemeta ne predstavlja neku fantastičnu sumu, da nam samo podrži fantaziju, već da nam ona prikazuje egzaktn rezultat stvarnoga ispitivanja situacije.

Zadatak je Keren Kajemeta u Erecu preozbiljan, zahtjevi, koje stavlja na svoje prijatelje, su preglemi, a da ne bi postojala obveza, da jasno i razgovjetno govori o situaciji. Hoće li Keren Kajemet da ispuni svoje obveze — a tko bi si mogao ocrtati situaciju, kad to ne bi mogao — to mora da se ove godine očituje takova aktivnost i požrtvovnost svih prijatelja KKL kakove u povijesti fonda još nije bilo. — Jedan nas fakat neka pri tom tješi: ne zovu nas zato, da spasimo djelo, koje se ruši, od katastrofe, već nas zovu zato, da pomognemo ispuniti obveze, koje rastu s naprednim procesom ostvarivanja našega nacionalnog ideala.

(Korresp. KKL). Fritz Löwenstein, Jerusolim.

POLJOPRIVREDNA KONFERENCIJA U PALESTINI

U Palestini je nekoliko dana zasjedala poljoprivredna konferencija, na kojoj je održano čitav niz važnih referata. Prije ove konferencije održala se konferencija kvuca i mošava. Poljoprivrednoj se konferenciji u čitavoj zemlji pridaje velika važnost; palestinska štampa donijela je potanje izvještaje o tečaju i zaključcima konferencije. Samo otvorenje dojmilo se snažno. Kao gosti prisustvovali su konferenciji među ostalima: Sprinzak- inž Kaplansky, Aronović, inž. Ettinger, dr. Glücksohn. Zanimive su ove brojke. Pred godinu dana radilo je u poljoprivrednim kvucama 1680 radnika, a danas ih radi 2519; ovamo valja uračunati još daljih 1000 halucim, koji rade u 40 razna kibucim i spremaju se za naseljenje. U kolonijama za poljoprivrednu konferenciju učestvovalo je prije godinu dana 1770 radnika, a ovaj puta 4010.

(Ziko)

RADNIČKE PLAĆE U EREC JISRAELU.

U Palestini se radnici plaćaju ovako:
Tel Aviv: radnici bez struke 30—35 P. T. na dan; strukovni radnici oko 50 P. T.
Hajfa: radnici bez struke 30—35 P. T. na dan; strukovni radnici oko 50 P. T. na dan.
Jerusolim: radnici bez struke 20 do 25 P. T. na dan; strukovni radnici oko 50 P. T. na dan.
U kolonijama: gradjevinari 25 P. T. na dan; zemljoradnici 15 do 20 P. T. na dan

Palestina najveća židovska imigracijska zemlja.

Podaci, koje je nedavno objavilo statističko odjeljenje Palestinske Cijonističke Egzekutive, pokazuju da Palestina stoji kao zemlja židovske imigracije na prvome mjestu, da je percentualni srazmjer židovskoga pučanstva prema ostalom najveći u Palestini i da Palestina uslijed povećanja broja pučanstva zauzima među židovskim centrima 14. mjesto.

Za vrijeme izvještajne godine, koja je završena 30. juna 1925. pušteno je u Udrugu Države 10.390 Židova, a u isto je vrijeme ušlo u Palestinu 29.140 Židova. Drži se da se u toj godini uselilo u Argentinu 7800 Židova, a u Kanadu 4200.

Od kraja židovske godine 5682 (oktobar 1922.) do godine 5685 (oktobar 1925.) porasao je broj Židova u Palestini za 52.754. Krajem 5682 bilo je u Zemlji 85.312 Židova, krajem 5683 — 93.290, krajem 5684 — 109.977, a krajem 5685 — 138.066. Židovi čine 16,5 posto svega pučanstva, pa je time postignut veći procenat nego u Poljskoj, u kojoj čine Židovi 12,9 posto od svega pučanstva, pa se u to mjestu nalazi Poljska na drugom mjestu.

Druga jedna tabela pokazuje porast imigracije. Statistika kaže, da se je u izvještajnoj godini, koja je završena 30. septembra 1925. uselilo u Palestinu 10.674 Židova, u narednoj godini, koja je završena 30. septembra 1924. — 13.228, a u posljednjoj izvještajnoj godini završenoj 30. septembra 1925. — 32.192.

Izgradnja ceste Hajfa—Ako.

Radovi oko izgradnje ceste Hajfa—Ako već su započeli. Liferaciju kamenja obavlja Solel Bone, koji pored novih strojeva uposljuje u svojem kamenolomu 15 radnika. Troškove izgradnje podmiruje dijelom vlada, a dijelom Hajfa Bay Development Company. Nova cesta počinje kod trećega kilometra ceste Hajfa Djeda.

(Ziko)

Židovski ribari u Tiberijasu.

U Tiberijas se doselilo 10 židovskih ribarskih porodica, koje su donijele sa sobom sav ribarski alat, pa će doskora početi da vrše svoje zvanje.

(Ziko)

Židovski radnici u kolonijama.

Ovih dana našlo je 150 halucim, koji su se nalazili u useljeničkom logoru, zarade u židovskim kolonijama u Samariji i Judeji.

(Ziko)

Hajfa i njena budućnost

Čovjek ne treba biti previše optimističan, pa da vjeruje u budućnost Hajfe. U općoj gradjevnoj djelatnosti zauzima Hajfa naročito i skromno, ali spomena vrijedno mjesto. Iskustvo je pokazalo, da se sve, što se ovdje ekonomski razvija, stvara po planu i na čvrstom temelju. Dosada se ovdje nije pokazao prebrzi i neprirodni tempo razvika. Naprotiv, sve se ovdje izvodi bez žurbe i buke, ali zato i sigurnije.

Tko misli da se Hajfa može skućiti unutar sadanjih njenih granica, vrlo se vara. Grad već danas tvori sa svojom okolicom sve više jednovit blok, a to stapanje može doskora zauzeti oblik, koji ne možemo predvidjeti.

Sreća Hajfe jest prije svega u njezinom bogatom zaledju. Ovo je zaledje i u kvantitativnom i kvalitativnom smislu od velike vrijednosti; a oba ova faktora — grad i njegovo zaledje — crpe međusobno veliku korist i nema sumnje da će to susjedstvo pridonijeti ozdravljenju obih strana. Nema dakle sumnje, da će se grad doskora složiti sa svojim zaledjem u čvrsti ekonomski blok.

I u drugome smislu postoje za Hajfu povoljni izgledi. Kako je poznato, borio se jšuv da sagradi jednu modernu luku na jednoj od obadjevu obalnih točaka zemlje, a i ovdje Hajfa stoji na prvome mjestu. Izgleda da je grad po svome geografskom položaju odvajkada predestiniran za lučki grad. I već danas počinje Hajfa da u tome smjeru potiskuje svoju posestrimu Tel-Aviv. Dovoljan je samo pogled na dolnje brojke o prometu ladja i tovara u posljednjim godinama, pa da dobijemo čvrsti pozitivni utisak o budućnosti Hajfe:

Godina	Broj ladja	Tovar u tonama
1919.	1232	196.853
1920.	1207	369.823
1921.	1469	690.286
1922.	1224	848.644
1923.	1146	744.950
1924.	1053	1.241.811

Brojke, jasno dokazuju, da se brojke ladja umanjuju, ali se njihovi tovari od godine u godinu uvećavaju. Osim toga Hajfa je po svom prirodnom položaju podesna, da privuče mnoge turiste.

Istu stalnost u razviku pokazuju i židovske četvrti grada. Četvrt »Hadar Hakarmela«, što se ponosito uspinje obronkom Karmela, ne razvija se doduše u grozničavom telavivskom tempu; ali se naprotiv izgradjuje sistematski i ukusno, i svaka je pojedina kuća čvrsto utemeljena.

Treba istaći, da su, otkako postoji ova četvrt, njeni stanovnici uložili u javne radnje LE 10.000, a u javne institucije LE 65.000. U susjedstvu »Hadar Hakarmela« nalaze se još druge četvrti, kao po dr. Jehielu Členovu nazvana »Jehiel-čtvrta«, što je osnovana na zemljištu KKL-a, pa takozvana »barakna četvrt«, Herclija, Micpa, koje će se sve tokom vremena sjediniti u ugledni naseobni blok.

Nasuprot uzdiže se u divnom položaju na visini Crvenog Karmela četvrt »Neve Šanan«, a na drugom kraju Hajfe podignuta je uz morsku obalu pred neko dvije godine naseobna »Bat Galim«. Najznamenitija zgrada u toj četvrti jest imigracioni dom, koji pruža useljenicima sklonište u prvim danima njihovoga boravka. I ovdje treba istaknuti, da su 75 kućevlasnika uložili nekoliko tisuća funti u javne radnje.

U okolici Hajfe, koja se do Ako i doline Kišona nalazi u rukama Židova, koncentrirana je mnogovrsna industrija, koja ekonomski znatno utječe na grad i zemlju, koja je po svome sastavu veoma interesantna.

Afule

Pred neko dvije godine steklo je americko društvo »Kehiljat-Cijon«, zajedno s »Mešekom« 16.000 dunama površine zemljišta Afule. Dotada je to afusko zemljište obrađivalo arapsko selo od nekih 35—40 porodica, koje su ga uzele u zakup od efendija. Na čitavoj toj površini nije bilo nijednog drveta, jer su maćehin stanovnici sela obrađivali zemlju tek na kratko vrijeme. Ovi Arapi, koji su dotada ondje radili, primiše prigodom odlaska odštetnu svotu, a ta im je omogućila, da se negdje drugdje nasele.

Afule leži u srcu Emeka, u središtu velikih kvuca i mošava Keren Hajesoda na zemljištu KKL i predestiniran je, da bude veliki poljoprivredni i industrijski centar za razvitak Emeka. Nakon što je KKL dovršio svoju pionirsku zadaću da omogući naseljavanje Emeka, dana je i mogućnost društvima »Kehiljat-Cijon« i »Mešek«, da započnu s izgradnjom novoga grada Afule.

Pred godinu dana je započeta gradnja, a Afule se tako brzo razvija, da se svi čude, koji su pred neko godinu dana vidjeli to pusto mjesto. Površina je prema gradskome nacrtu razdijeljena u 4 kotara:

1. Kotar za poljoprivredni vele- i ma'opromet;
2. Kotar za gradsko naselje i trgovački centar;
3. Kotar za veleindustriju;
4. Kotar za malu industriju.

Gradnja se kuća obavlja u brzome tempu, i sad je u gradnji 109 kuća. Izgradnju se šoseje i ceste u duljini od 3 km., osim toga popravljaju se sadašnje šoseje i ceste.

Vode ima na tome zemljištu dosta. Oba spomenuta društva opskrbit će grad vodom; i kanalizacione radnje prevode se već u Afule. Naskoro će se započeti izgradnjom betonske šoseje, koja prolazi trgovačkim centrom, gdje je dosada najviše zgrada sazđano.

Nedavno je neki gosp. Fengold započeo gradnju velike kuće (30×30 m), koja će služiti kao trgovačka pasaža. Gradnja velikog hotela sa svim modernim udobnostima se zavr-

šuje; taj će hotel omogućiti konak stotinama turista i posjetioca Emeka, koji dolaze ovamo, da vide postanak grada Afule i razvitak židovske zemljoradnje u Emeku.

Od industrijskih zgrada postoje dosada tvornica »Harošet-Haemek«, koja pripada hebrejskoj radničkoj organizaciji, te jedan ml'n. Palestinska vlada sklopila je utanačenje s nekim privatnim poduzetnikom g'de podizanja poštanske i policijske zgrade.

Uprava grada započinje sadjenje drveća na javnim trgovinama, a olakšava i naseljencima sadjenje drveća.

Dosada se naselilo u Afule 120 porodica. Naseljenici stižu zemljište od spomenutih društava; pri gradjenju kuća dobivaju zajam do 30% troškova. Naseljenici se bave većinom građevinskim radnjama i trgovinom; već se opaža i početak industrije. Broj stanovnika novoga grada iznosi, zajedno sa radnicima, što izvođe gradnje, više od 1200.

Veliki su se iznosi već investirali u izgradnju; za ameliioracije oko LE 50.000, za gradnju kuća oko LE 250.000.

U gradu se opaža grozničav rad i ondje se dobiva pravo shvatanje o značenju židovskoga grada na mjestu, gdje je kroz dugo vrijeme postojalo siroto selo sa 40 arapskih familija.

Emek

Žid. kolonizacija u Erec Jisraelu koncentrirala se zadnjih godina naročito u dolini Jezreel. Prije rata bila je u Emeku Jezreelu u žid. posjedu površina od 9000 dunama (zemljište Merhavije), od kojih je sam KKL kupio 3500 dunama. Kada je KKL u god. 5680 kupio velike komplekse zemljišta (Nahalal, Nuris), močvare isušio i proveo kanalizaciju, počelo se sa naseljivanjem tog zemljišta. Osnutak prve naseobine dao je povod daljnjoj kupnji zemljišta. Osnutak prve naseobine kupovale osim KKL i druge institucije, koje su se bavile kupnjom zemljišta, a osim toga i privatne osobe.

KKL predvodio je inicijativu, koja je osvojila Emek — srce Erecu u prošlosti i budućnosti. Danas je u žid. posjedu gotovo sve zemljište od Hajfe do Bet Saana. To je uspjeh intenzivnog rada KKL.

Zemljište Emeka presijeca željeznička pruga Hajfa-Cemah-Damask. Emek je gotovo isključivo naseljen Židovima, a židovske naseobine nastaju od mjeseca do mjeseca. U Emeku možemo naći sve forme naseobine, koje su se iskristalizovale tijekom vremena u žid. kolonizatornom djeću: mošave ovdim (Nahalal, Kfar Jeheskel; naseobina transilvanskih Židova, Merhavija, Tel Adašim), velike kvucote (En Harod, Tel Josef, Bet Alia) i osrednje kvucote (Geva, Djindar, Markenhof-Crimm, Jadjur i druga Merhavija). Pošto su prionuli žid. kolonizaciji utrljali put, naseliše se i Hasidi i ljudi s porodicama, koji su napustili dućane i dućanišće u Poljskoj. Hasidi se naseliše na zemljištu Harbadž-Medjel i Hartie.

U zadnje vrijeme počelo se sa gradnjom grada Afule a na zemljištu, koje su kupila privatna društva, naselili su se kolonisti srednjega staleža (Djeda-zemljište). Sa strane KKL i KH priprema se zemljište uz Nahalal, kompleks od 48.000 dunama za naseljenje. Tu će se osnovati 4—5 naseobina, djelomično mošavim, a djelomično kao kvucote. Pored toga osnovat će se tu i naselje srednjega staleža, vjerojatno u blizini željezničke pruge između Tel-Schaamana i Afule.

Amelioracioni radovi Keren Kajemeta

Amelioracija Jedro-područja.

Direktorij KKL odobrio je na svojoj sjednici održanoj dne 13. s'vata (28. januara) ugovor, kojim se osigurava amelioracija Jedro-područja. Jedro-područje su zemljišta između Hajfe i Ako, koja su prošle godine kupili Hajfa Bay Development Company i KKL. Dosada je od tih zemljišta predano KKL 10—11.000 dunama. Prema ugovoru dao je KKL društvu Hajfa Bay Development Company ova zemljišta na 25 godina u zakup, a društvo se obvezalo, da provede amelioraciju terena, trošak koje je procijenjen na 180.000 funti. Jedna klauzula toga ugovora daje KKL pravo, da traži za sebe 5 do 5 i po hiljada dunama, ako će sam da provede amelioraciju na tom području.

Jasno je, da KKL zbog svojega lošeg finacijsalnog stanja ne bi se bio mogao obvezati na izdatak od kojih 90.000 funti, da nije nakon dugotrajnih pregovora uspjelo naći rješenje. Polovicu amelioracionih troškova, dakle 45.000 funti, preuzet će Histadrut Haovdim i to tako, da će društvu Hajfa Bay Co. negdje oko 1. aprila staviti na raspolaganje oko 2000 radnika, koji će vršiti asanacione radove i od kojih će društvo mjesečno svakome sustegnuti 1 funtu od plaće. To će reći, da će Histadrut Haovdim dio, koji na nju otpada — 40 do 45.000 funti — isplatiti u 20 do 25 mjesečnih obroka od kojih 2000 funti. Keren Kajemet se obvezao da plati polovicu preostale svote, dakle također 40 do 45.000 funti, uz uvjet ako Keren Hajesod namiri drugu polovicu iz budžetne stavke Šhunot Ovdim (radnička naselja).

Keren Kajemet stavio je ovo zemljište od pet do pet i po hiljada dunama na raspolaganje Općoj Radničkoj Organizaciji da osnuje na njemu Šhunot Ovdim s poljoprivrednom zonom i jednom kvucotom radnika.

Ovim zaključkom Direktorija stupa naseljivanje nizine Ako u prvi stadij ostvarenja. Emek Jezreel, koji je dosada bio jedini suvši židovski zemljišni kompleks, proširuje se sada od Hajfe prema sjeveru sve do Ako, gdje će nastati novo jednovito židovsko naselje.

Problem Šhunot Ovdim, koji se već nekoliko godina diskutira i koji je bio predmetom zaključaka dvaju posljednjih kongresa, time će se na jednom području u zemlji privesti svome ostvarenju. Ovo pitanje pobudjuje naročito interes u vezi s planiranom izgradnjom luke u Hajfi. Za radnike

koji su već sada uposleni u velikim industrijskim poduzećima u Hajfi (Semen, Nešer i veliki mlinovali) a jednako i za radnike uposlene kasnije u izgradnji luke i za obrtnike bit će ove Šhunot Ovdim podesne stambene četvrti, što ne može a da ne utječe na cijene zemljišta u Hajfi.

Amelioracioni radovi u području Ako treba da započnu 1. aprila ove godine i uposle neko 2000 radnika. Stvaranje radne mogućnosti za tako veliki broj ljudi zasigurno će mnogo pridonijeti poboljšanju sadašnjega teškog stanja u Erec Jisraelu, znatno smanjiti ako ne i sasvim ukloniti nezaposlenost.

*

Keren Kajemet mora ove godine u prvome redu da izvrši svoje obveze, koje proističu iz ranije zaključenih kupnja velikih kompleksa zemljišta. A KKL ne dobiva toliko sredstava da bi i mimo toga mogao da kupuje nove komplekse, barem ne tako, da se obveže na isplatu kupovnine u skorije vrijeme. Time je oslabljena bit naše nacionalne kolonizacije, koja prije svega mora da osvoji što veće komplekse zemljišta. Direktorij KKL se trudi da sa skučenim sredstvima, kojima raspolaže, postigne maksimum. I najpotrebnije, što se sada mora da izvrši: asanacija i amelioracija zemljišta traži goleme svote. Ova godina ište od svakoga cijoniste napon svih snaga, a naročito maran rad za Fond, koji čini osnovku naše nacionalne kolonizacije u Palestini.

PROIZVODNJA NARANDŽA U EREC JISRAELU.

U mjesecima novembar - decembar počinje u Erec Jisraelu sezona narandža.

Prije početka židovske kolonizacije u Erec Jisraelu koncentrirali su se gotovo svi vrtovi narandža u okolici Jafe, na površini od 2—3000 dunuma.

Porastom židovske kolonizacije uvedeni su novi načini za sadjenje i uzgoj narandža. Povala se klasifikacija narandža po vrsti, započelo se novim metodama natapanja itd. Sada zapremaju židovski vrtovi narandža kompleks od 12.000 dunama, dakle 40% cjelokupnog narandžama zasadenog zemljišta.

Razvitak izvoza očituje se u ovim brojkama:

Iz Erec Jisraela eksportiralo se u godinama:

1884-5.	106.000	sanduka za svotu od EL	26.500—
1894-5.	260.000	" " " " " EL	56.000—
1922-3.	1.404.588	" " " " " EL	374.798—
1923-4.	1.895.367	" " " " " EL	506.733—
1924-5.	" " " " " EL		498.186—

U izvanjoj trgovini Erec Jisraela od osobite je važnosti izvoz narandža. Od cjelokupnog svjetskog eksporta narandža iznosio je eksport Erec Jisraela god. 1920-21. — 15%, 1921-22

Veze s Palestinom

PAROBRODSKA LINIJA CONSTANCA—HAJFA—JAJA.

Brod »Dacia«.

Palestinski Ured, Bukarešt, nas izvješćuje:

TARIFA.

I. razred.

Obična kabina 18.000 Leja. — Specijalna kabina (10% nadoplate) 19.800 Leja. — Luksuzna kabina (25% nadoplate) 22.500 Leja. — Opaske: 1. Djeca do 4. godine plaćaju oblatorno za prehranu 810 Leja. 2. Luksuzne kabine imaju 2 kreveta i mogu se iznajmiti samo za 2 putnika. Ako koji putnik želi luksuznu kabinu sam za sebe, može se njegovoj želji udovoljiti samo onda, ako preostanu prazna mjesta. U tom slučaju ima da plati dvije vozne karte običnog prvog razreda.

II. razred.

Obična kabina 10.000 Leja. — Specijalna kabina (10% nadoplatka) 11.000 Leja. Djeca do 4. godine plaćaju za prehranu 650 Leja.

III. razred.

Bez kreveta i prehrane 3000 Leja. — Sa krevetom i kašer prehranom 3800 Leja. — Za djecu do 4. godine, ako se prehranjuju na brodu, 250 Leja za prehranu.

III. razred za emigrante.

Zajednička kabina bez kreveta i bez prehrane 2200 Leja. Sa krevetom i sa kašer-prehranom 3400 Leja. — Opaske: 1. Kod tih karata nema nikakvih popusta. 2. Vozne karte izdaju samo Palestinski Ured.

Vozne karte za vožnju iz Constance u Palestinu i natrag.

(U Palestinu plaća se četava karta, a za povratak 25% popusta.)

I. razred 18.000 Leja plus 13.500 = 31.500 Leja; II. razred 10.000 Leja plus 7000 = 17.000 Leja. — Djeca od 4. do 10. godine plaćaju za put i povratak jednu cijelu voznu kartu.

III. razred; zajednička kabina bez kreveta i bez prehrane 6000 Leja. — Opaske: 1. Vozne karte III. razreda sa krevetom i prehranom izdaju se samo za putovanje u Palestinu, za povratak plaća se u funtima prema palest. tarifi. 2. Vozne karte za povratak moraju se upotrijebiti u roku od 90 dana od datuma kada su izdane. 3. Mjesta na ladji za povratak mora da si posjednici karata rezerviraju najkasnije tjeđan dana prije povratka kod agenture u Hajfi ili Jafi.

TARIFA ZA PREHRANU.

(Za vozne karte bez prehrane.)

I. razred 2000 Leja; II. razred 1600 Leja; III. razred 600 Leja.

IZVANREDNE VOZNE KARTE.

I. razred sa prehranom u II. razredu 14.000 Leja (najviše 2 karte za jedan brod).

II. razred bez prehrane 8400 Leja (najviše 5 karata za jedan brod).

Opaske: 1. Karte I. razreda sa prehranom II. razreda izdaju se samo, ako je I. razred posve popunjen. 2. Te vozne

— 23%, 1923-24. — 32%, 1924-25. — 32%. — Među zemljama importa palestinskih narandža prva je Engleska, druga Egipat, zatim slijede Holandija, Skandinavske zemlje i Rusija.

Zadruga »Pardese«, kojoj pripada najveći dio proizvodnje narandža u Erecu, omogućila je prodaju i pojedinih sanduka za evropske zemlje, te je tako pivila eksport svojih narandža.

Među zemljama, koje proizvode narandže nalazi se Erec Jisrael na petom mjestu iza Amerike, Španije, Italije i Japana. Ali po kvaliteti narandža zauzima Palestina prvo mjesto, te uspješno konkuriše Kaliforniji i Italiji. I danas su još svrtovi koncentrisani oko Jafe, koja dobavlja gotovo 90% produkcije u zemlji.

Poprečno zauzima vrt površinu od 25—50 dunama. Trošak oko obradbe jednog dunama iznosi EL 24.—, a čista dobija EL 8.—.

U posljednje vrijeme zasadjuju se u kolonijama novi vrtovi, koje se obrađuje tako, da se vlasnici manjih kompleksa udružuju u zadrugu, te provode zajednički natapanja i slične radove.

IBN SAUD PRIZNAJE ŽIDOVSKU NARODNU DOMAJU U PALESTINI.

Jerusolim, 15. februara (ITA). Za vrijeme kalifatske konferencije u Cawpore (Indija) stavio je predsjednik dočeknog odbora, Moulana Hasrat Mohani na diskusiju i pitanje židovske narodne domaje. Rekao je: Jedna svjetla točka u karijeri bivšega kralja Huseina, bila je njegova odlučnost, da ne prizna Balfourovu deklaraciju i žid. narodnu domaju u Palestini. Ali sad je Ibn Saud, pobjednik na arapskom poluostrvu, potpisavši nagodbu sa sir Gilbertom Claytonom, priznao židovsku narodnu domaju i tako uzradio protiv interesa Turaka i Druza. U svrhu konsolidovanja kalifata tražio je govornik, da se mora raditi u smjeru otkidanja Sirije, Palestine i Iraka od tudje kontrole i stvaranja intimnoga kontakta između Turske i Hedžasa.

I EGIPAT JE PRIZNAO ŽIDOVSKU NARODNU DOMAJU.

Jerusolim, 15. februara (ITA). Palestinska arapska egzekutiva odaslala je egipatskom kralju Fuadu i egipatskoj stranki i vladinim strankama rezoluciju, u kojoj se protestira protiv zaključka egipatskog ministarskog vijeća, prema kojem se priznaje pozicija britanske vlade u Palestini i Iraku a Egipat si pridržaje pravo da učestvuje u uređivanju egipatsko - palestinske granice. Ovaj zaključak egipatske vlade — veli rezolucija palestinske arapske egzekutive — znači striktnu priznaju politike židovske narodne domaje, kojoj se odupiru palestinski Arapi vjerujući da očekuju pripomoć muslimanske snage pa i Egipta.

karte ne mogu se ispostaviti bez dozvole Palest. Ureda u Bukareštu.

OPĆENITE OPASKE.

1. Cijene voznih karata I. i II. razreda sadržavaju i prehranu osim vina, mineralnih voda i drugih pića. — 2. Za djecu između 4 i 10 godina plaća se 50%. Familija, koja putuje s dvoje djece, koja su mlađa od 10 godina, može za obadvoje djece upotrebiti 1 krevet. — 3. Familije sa 3 odrasle osobe dobivaju 10%, a familije sa 4 odrasle osobe dobivaju 15% popusta od normalne cijene. — 4. Trgovački putnici i umjetnici dobivaju 25% popusta, samo za I. razred, ako se mogu iskazati, da su tog zanimanja. — 5. Općenito se na jednu kartu ne mogu dobiti dvije vrste popusta. — 6. Prtljaga: ručnu prtljagu, koja ne smeta putnike, mogu putnici poneti u kabinu. — Za veću prtljagu plaća se za jedan komad, koji ne smije zauzimati više od 0.50 m³ prostora i koji nema više od 100 kg, 200 Leja. — Emigranti imaju pravo na besplatni transport prtljage od 50 kg. Za veću prtljagu plaćaju 8 šilinga za 1 m³. — Troškovi za prtljagu plaćaju se prije vožnje kod putne brodarske agencije u Constanci.

VOZNI RED I TRAJANJE VOŽNJE.

Brod »Dacia« odlazi iz Constance u petak 26. februara, 12. marta, srijeda 24. marta, petak 9. aprila, 23. aprila, 7. maja, 21. maja, 4. juna, 18. juna, 2. jula, 16. jula, 30. jula, 13. augusta, 27. augusta, 10. septembra, 24. septembra, 8. oktobra, 22. oktobra, 5. novembra, 19. novembra, 3. decembra, 17. decembra i 31. decembra.

Put traje do Hajfe 5 dana, a do Jafe 6 dana.

PAROBRODSKA LINIJA TRST—PALESTINA.

I. BRZI PAROBROD.

(Trst—Aleksandrija.)

Brzi parobrod odlazi iz Trsta svakog petka u 13 sati, a dolazi u Aleksandriju u ponedjeljak popodne.

Cijene.

I. razred: 35 funti (zajedno sa hranom); II. razred: 24 funti (s hranom); III. razred: 14 funti (s hranom); IV. razred: 3.14 funti (bez kreveta i bez hrane).

II. DIREKTNI OSOBNI PAROBROD.

(Trst—Hajfa.)

Direktni osobni parobrod polazi iz Trsta svake srijede. Put traje 6 dana. — Cijena III. razred s kašer prehranom 5 funti.

ŽELJEZNICA ALEKSANDRIJA—PALESTINA.

(Put Aleksandrija palest. granica traje 12 sati.)

Aleksandrija—Ludd I. razr. 434½ P. T.; II. razr. 274½; III. razr. 143.

Aleksandrija—Jafa; I. razr. 446½ P. T.; II. razr. 282½; III. razr. 147.

Aleksandrija—Jerusolim: I. razr. 475½ P. T.; II. razr. 301½; III. razr. 157.

Aleksandrija—Hajfa; I. razr. 534½ P. T.; II. razr. 341½; III. razr. 176.

Palestinski Ured Saveza Cijonista u Kralj. SHS, Zagreb, Illica 38.

ad kukolj bude sasvim isključen, nadamo se, da će i osječki omladina naći svoje mjesto u pokretu. G. dr. Žiga Kišicki primio se vodstva omladine, pa će nastojati odvesti je na pravi put. G. dr. Stein donio je poruku Hanhage SZOU, da će uskoro jedan izaslanik Hanhage na dulje vrijeme doći u Osijek, da u saradnji s g. drom Kišickim dađe novih podataka za omladinski rad.

U ponedjeljak 8. februara skupio se u dvorani jevrejske općine ovelič broj istomišljenika, pa su raspravljene smjernice budućeg rada u Osijeku. Odlučeno je temeljito provesti šekelsku akciju, pa je izabrana naročita komisija za šekelsku akciju i organizaciju. Na čelu te komisije biti će gosp. Berold Zarkover. O radu komisije za KKL izvijestio je gosp. Ljudevit Freundlich. Akcija za smještanje škrabica približava se kraju. Škrabice smještavaju gospodje i gospođice, dok će se za redovito ispražnjivanje brinuti omladina. Odlučeno je, da se glavna skupština Židovskog nacionalnog društva održi u nedjelju dne 28. februara t. g. Govoreno je i o osnauku jedne jevrejske čitaonice. G. dr. Stein apelirao je na prisutne, da »mjesec organizacije« ne zatekne osječko jevrejsko neorganizovano. Nadamo se, da će pobude g. dra. Steina i dra Rosnera dati dobra ploda za našu organizaciju.

ZAGREB

Sinagoga i koncert Izraelitske Ferijalne Kolonije u Zagrebu.
Kako smo u posljednjem našem broju saopćili, priređuje »Izraelitska Ferijalna kolonija« svojim članovima dne 23. o. m. sinagoga i koncert.

Raspored ovoga koncerta je sljedeći:

1. a) Sulzer: Ma Tauvu (natkantor G. Margulies, Wien); b) Sulzer: Be rosch haschono; c) Goldstein: Uwaschofor godol (g. F. Dugan, orgulje); d) zbor hrama. — 2. a) Achron: Hebrejska melodija (Mici Schön, violina, L. Sičugova, harfa, Franjo Dugan, orgulje); b) Bruch: Ko midrei (Umberto Fabbri, cello, Larisa Sičugova, harfa, Franjo Dugan, orgulje). — 3. a) Grünzweig: Haschfweni; b) Vilkković: Ki lekav tov (Draga Stern, mezzosopran, i Franjo Dugan, orgulje). — 4. Recitativi: Vesseorew, Av harochamim, Misheberach (Gerson Margulies). — 5. a) Kaplan: Hebrejska melodija; b) Žiga Hirschler: Hasidska melodija iz III. čina »Dybuk-a« (Fr. Brunčlik, flauta, Umberto Fabbri, cello, Larisa Sičugova, harfa, Franjo Dugan, orgulje). — 6. Sulzer: Adon Olom (natkantor Margulies, zbor hrama i Franjo Dugan, orgulje). — 7. Abrass: Pisserhu li (mješ. zbor, dirig. g. Weissmann).

Početak je u 8 sati na večer.

Obzirom na ovaj bogati raspored, a osobito obzirom na sudjelovanje natkantara G. Marguliesa (Wien), bit će ova priredba vanredan događaj u našem društvenom životu. Natkantor Margulies broji se danas među najčuvnije interprete sinagoga i napjeva. Mi ćemo se na ovaj koncert još posebno osvrnuti.

Javna vježba Makabija.

U nedjelju, dne 21. februara o. g., priređuje Makabi u novouređenom vlastitom Domu javnu vježbu, kojoj smo raspored objavili već u prošlom broju.

Ulaz uz ulaznice. Sjedaća: Din. 30, za članove Din 20, stajanje Din. 15, za članove Din. 10. Pretprodaja ulaznica u trgovini Ferdo Schwarz i drug, Ilica 45 i Juršićeva ulica 12. U nedjelju u tajništvu, Palmotićeve ulice broj 22.

Sednica Zabavnog odbora gospodja i gospode za Makabi jevrejski maskirani ples je u ponedjeljak, dne 22. februara o. g. u tajništvu Makabija (Palmotićeve ul. 22) u 8 i po sati uveče.

LIJEČNIČKA VIJEST. Dr. Iso Fröhlich, specijalista za unutarnje bolesti i bolesti želuca i probave preselio je svoju ordinaciju u Dalmatinsku ul. 6. (produljena Samostanska ul.).

NAOČALE I CVIKERI izrađuju se stručnjački najtočnije i najjeftinije samo kod »OPTIKE«, Jos. Juvan, Ilica 63. — Popravci obavljaju se brzo i točno.

SLUŽBENA SAOPĆENJA

POVJERENICIMA KEREN KAJEMET LEJISRAEL!
Stojimo pred Purimom, zaključnom i najvećom akcijom drugoga kvartala. O uspjehu

PURIMSKJE AKCIJE
zavisi rezultat sabirnooga rada za prvo polugodište.

Treba s toga svim silama poradići oko što bolje priprave i provedenja ove akcije, koja se ima voditi pod geslom:

DAN TRGOVACA.
Iskoristite ove dane za što intenzivniji rad. Pripravite svake priredbe u korist KKL.

Konačno pozivljemo sve povjerenike, da smjesta obračunaju Hamiša asar bišvat akciju i da bezuvjetno isprazne škrabice, ako to još nijesu učinili.

Uprava Keren Kajemet LejIsrael.

IZ SJEDNICE RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na sjednici Radnoga Odbora od 8. o. m. raspravljani su najprije tekući poslovi, a napose provedba ovogodišnje šekelske akcije. Demisija g. Filipa Rešnera, izaslanika SZOU u R. O-u, na članstvu R. O-a upućuje se na sljedeću sjednicu Saveznoga Odbora. Prima se na znanje izvještaj g. dr. B. Steina i g. dr. R. Rosnera o njihovom boravku u Osijeku, gdje im je uspjelo da se reaktivira M. C. O. te izvještaj g. Davida Spitzera i g. Hansa Hochsinger-a o boravku u Sisku, glede aktiviranja cijonističkoga rada. Raspravljalo se nadalje o radu odbora za sveučilišnu biblioteku u Jerusolimu.

Na sjednici od 15. o. m. primio se na znanje dopis Cijonističke Egzekutive u stvari provedbe ijar-akcije, te izvještaj o boravku g. dr. Lavoslava Šika u Čakovcu, i

NEDELJNO 2 DINARA

OD SVAKE OBITELJI

DAJE GODIŠNJE

DIN 1.000.000-

gg. dr. M. Horna i Hansa Hochsinger-a u Križevcima, da intenziviraju i organizuju cijonistički rad. — Gosp. dr. Alfred Singer, tajnik Uprave Keren Kajemeta, izvješćuje o svom odlučnom boravku u Vojvodini u svrhu uredjenja i pojačanja cijonist. rada, a napose rada za KKL. Gosp. dr. Singer posjetio je sljedeća mjesta: Sombor, Bačku Topolu, Bečkerek, Veliku Kikindu, Vršac, Suboticu, Sentu i Vankovce. — Raspravljalo se nadalje o akcijama koje se trebaju poduzeti, da se oživi cijonist. rad u Subotici i ostaloj Vojvodini, te je o tom stvoren tačan plan. — G. Egon Pollak izvješćuje o stanju blagajne. — Organizacioni referent g. inž. Otto Rechnitzer referše o daljnjem planu za posjetu delegata R. O-a u pojedina mjestu, da bi se u svim mjestima gdje imade cijonista, provela što čvršća organizacija, koja bi mogla da tačno i savjesno vrši sve cijonist. dužnosti. U savezu s time govoreno je o cijonističkim prilikama u Sarajevu.

Vjesnik Saveza Žid. Oml. Udruženja

1. Sastav Misrada. Odlukom Hanhage preuđen je sastav Misrada. Roš hamisrad je čiča Gross. Članovi su Misrada: Mjirko Hirschl, Vlatko Hirschl, Samuel Romano, Eugen Rosenbaum, Joško Rosenberger, Zvonko Rosenberger, Franjo Schossberger i Julia Weiner.

2. Izvještaji o radu. Budući da Misrad kani da uskoro izda opširni izvještaj o radu od sleta amo, a na temelju pisama (u koliko su redovito stizavala) ne može se sastaviti baš tačan izvještaj, to molimo sva Sav. Udruženja da nam najkasnije do 1. marta pošalju iscrpiv izvještaj o radu.

3. Nemarna udruženja. U Savezu ima nekoja nemarna udruženja, koja kočje sav rad. Misrad je došao do uvjerenja, da se ne može dugo više da trpi u Savezu nemarna i neuredna društva. Ona udruženja, koja dakle ne će do 1. marta da izvrše svoje primarne savezne dužnosti, a to su:

- 1) prijava članova;
 - 2) plaćanje sav. članarine;
 - 3) izvještavanje o radu;
- predat će se Hanhagi na daljnje uredovanje.

4. Popis članova. Upozoruju se sljedeća Sav. Udruženja da nam pošalju svoj popis članova: Bačka Topola, Banja Luka (Ezra), Beograd (Jevr. Gimn. Udr.), Bjelovar (Degel Jehuda), Brčko, Derventa, Dobo, Tuzla (Žid. Oml. Kolo), Vršac, Zagreb (Makabi, Literarni sastanci), Osijek (Makabi), Sarajevo (Bar Kohba), Skoplje, Slatina, Sombor, St. Kaniža, Senta.

Ona Savezna udruženja, koja ne će svoje popise članova poslati Misradu do 1. marta predat će se Hanhagi na daljnje uredovanje.

5. Savezni arhiv. Molimo sva Savezna Udruženja da nam pošalju prepise predavanja, crtica i novela, koje su čitane na društvenim priredbama. Prepisi neka budu tintom i čitljivo pisani.

Osim toga vas molimo da nam šaljete slike sa izleta i slično. Ako nam stigne dosta i zgodnih slika, mogli bismo izdati malu saveznu slikovnicu.

6. »Gideon«. »Gideon« je razaslan. Već se čini banalnim da vas uvijek podsjećamo na to, da je taj svezak izašao usprkos ogromnoj finansijskoj krizi. No bit će da to treba svakom prilikom nanovo naglasiti. Sad je eto čas kad bi se žilavom

MAKABIJEV MASKIRANI PURIMSKI PLES

bit će u subotu dne 27. februara o. g. u novootvorenom vlastitom Domu (Palmotićeve ul. 22).

Ulaz uz pozivnicu, članovi uz predočenje legitimacije. — Ulaznica: Din. 60, članovi Din. 40. Djaci Din. 20. Reklamacija pozivnica, pretprodaja ulaznica i rezerviranje stolova u tajništvu Makabija, Palmotićeve ul. br 22 od 11—1 prije i 4—7 poslije podne.

Čisti prihod namijenjen je Jugoslavenskoj halučkoj farmi u Erec Jisraelu i Gradjevnom fondu Makabija.

Kako će obzirom na interes, koji vlada u žid. gradjanstvu za tu priredbu, biti velika potražnja za kartama, to društvena uprava upozorava članstvo općinstvo, da si karte bezuvjetno nabavi u pretprodaji.

Prijava se grupa obavlja u tajništvu, Palmotićeve ul. 22.

agitacijom, neumornom propagandom bar donekle mogao spasiti »Gideon« i osigurati njegovo izlaženje. Nije najvažnije da se tek kakovom sabirnom akcijom saniraju finansije »Gideona« važnije je da se proširi krug čitača. Treba dakle novih pretplatnika! Misrad je već razaslao materijal za »Gideonsko sijelo«, koje ima da u prvome redu donese »Gideonu« novi krug čitača. Uvjereni smo da će sva udruženja što prije održati to sijelo, jer kasnije sijelo ne bi bilo toliko aktuelno. Pošaljite nam smjesta izvještaje o propagandi za »Gideon« i o »Gideonskom sijelu«.

7. Materijal za sastanke. Upozoravamo sva Sav. Udruženja na rubriku Omladinski Po-r-et u »Židovu« od 5. februara o. g. Na temelju članaka koji su u njoj štampani može da se na jednom društvenom sastanku povede riječ o stanju omladinskoga cijonističkoga pokreta.

8. »Židov« i tjedni referati na sastancima. U upravi smo »Židova« ishodili, da svako Sav. Udruženje dobiva po dva egzemplara »Židova«. Tako smo omogućili svakom saveznom članu da čita »Židov«. No i bez obzira na to, držimo da bi bilo veoma zgodno da sva udruženja uvedu t. zv. tjedni pregled. Od sastanka do sastanka povjerava se nekome da prema vijestima u »Židovu« (ev. ako ima »Jüdische Rundschau«, »Selbstwehr« itd.) izradi stvarni kritički pregled o događajima u cijonističkom i opće židovskom svijetu. Novinske vijesti mogu ev. da budu podlogom na kojoj će referent da izgradi malo predavanje ili slično.

9. Purim - priredba. Materijal je za Purim - priredbu već razaslan. Zacijelo ste ga već i primili. Komad »Silom bolesnik« može da se kraj dobre izvedbe učini glavnom tačkom priredbe.

10. »Nova Evropa«. Uprava ugledne zagrebačke revije »Nova Evropa« stavila nam je besplatno na raspolaganje neke zgodne skupne brojeve svoga lista, koji će zanimati mnoge članove Saveza. Mi ćemo te brojeve u najskorije vrijeme razaslati Sav. udruženjima za njihove knjižnice.

Ne zaboravite da 10% od čiste dobiti priredbe valja smjesta poslati Savezu!

IZ OMLADINE.

Čakovac. Dne 20. siječnja održali smo našu drugu redovitu glavnu skupštinu. Pozivu se odazvao lijep broj članstva. Nakon pozdravnog govora predsjednika h. Jungwirtha, tajnik Hoffmann pročitao je zapisnik prošle godišnje skupštine. U kulturnom referatu ukratko je govorio h. Hoffmann o radu u prošloj godini. O cijonizmu, o Palestini, o KKL, o židovskoj muzici, o novelama židovskih pisaca, kasnije o zabavama društva, o društvenom orkestru, športskoj sekciji, dakle ukratko o radu. Nakon toga slijedio je izvještaj blagajnika i izvještaj povjerenika za KKL.

Poslije podijeljenja apsolutorija provedeni su izbori novoga odbora sa sljedećim rezultatom: Predsjednik: Jungwirth; potpredsjednik: Pavao Kovač; tajnik: Jenő Hoffmann; blagajnik: Gyuri Filscher; knjižničar: Klara Hódvegi; povj. KKL Ivan Sternberger i 8 odbornika.

Novi odbor uzeo si je istu zadaću, kao i lani: rad za Palestinu, hebrejski jezik i širenje cijonizma. Na naše najveće iznenađenje htio se zahvaliti naš predsjednik h. Jungwirth no videći odanost omladine, opet je primio mjesto predsjednika. O našem radu ne imamo zasad mnogo saopćiti; radimo kao i prije marljivo. Svaki tjedan imademo redovne sastanke sa posve židovskim programima. Broj članova raste nam svaki tjedan. Društveni orkestar, koji unosi mnogo života u društvo, uvježbava h. Hoffmann. Nažalost smo morali za jedno vrijeme napustiti tjelovježbu, jer nemamo podesnu dvoranu.

»Bar Giora«. Udruženje cijonističkih visokoškolaca iz Kraljevine SHS u Beču.

Prema izvještaju prošle generalne skupštine ima se rad »Bar-Giore« kretati uglavnom u dva pravca:

1. Naglašavanje palestinocentrizma i po mogućnosti održanje predavanja i diskusija o pitanjima, koja se tiču Palestine.
2. Odgoj mladih članova.

Budući, da je to izvještaj rada od početka semestra pa do božićnih praznika, to ćemo ukratko opisati rad u društvu za to vrijeme.

Običaj je u »Bar-Giori«, da se uvijek na početku zimskog semestra govori o sletu. Ovaj puta oertavao ga nam je h. Mihael Engelmann. Izložio je potrebu, izmjene dosadašnjega oblika uprave saveza te čitav duh budućeg vodstva kao i odgoj omladine. O samom toku sleta kao i o njegovim priredbama izrazio se Engelmann veoma pohvalno.

Kako se ove godine cijonistički kongres održao u Wenu, prisustvovali su mu mnogi naši članovi. O njemu referirao nam je dr. Kišicky. O svim važnim pitanjima razvile su se veoma živahne diskusije. Osim toga iznijeli su mnogi članovi svoje dojmove o našim pojedinim velikim događajima, a poglavito su naglasili važnost prisustvovanja cijonističkom kongresu kao i korist od prisustva.

U ciklusu svojih predavanja govorio je h. Platzner o vjerskim običajima istočnih Jevreja. H. Kalderon je govorio o jevrejskoj muzici. Izložio je karakteristiku jevrejske muzike, te je nakon toga govorio o židovskoj narodnoj pjesmi. Tom prilikom čitale su se neke lijepe židovske narodne pjesme iz zbirke Alexandra Eliasberga: »Ostjüdische Volkslieder«. Osim redovnih sastanaka sastajala se grupa mladih jedamput nedjeljno. Na tim sastancima tretirana su poglavito palestinska pitanja. Docijele je prihvaćen prijedlog h. Meira Blocha, da se na tim sastancima predaje o najvažnijim odjelcima iz jevrejske povijesti, iz koje će se na koncu godine polagati ispit. Egzistenci ove grupe pridajemo naročitu važnost, jer držimo, da se na taj način naši mladi članovi najbolje obrazuju u jevrejskom i cijonističkom duhu. Tokom semestra promovirali su naši vrijedni članovi h. Haas, Katalan, Kišicky i Mandl, te smo kod ovih prilika priredili svečane sjednice i proglasili ih senorima našega društva. Na istima je predsj. Kalderon održao zasluge i rad spomenutih za društvo.

Na otplatu!

Odjevni zavod „ROYAL“
Ilica 44 (u dvorištu). Telef. 13-47

Štofovi i sva manu-
fakturna roba
na otplatu
uz vrlo povoljne
uvjete.

Talesim za bar mlade i starile
uz umjerene cijene

Srećko Holman
Knjižara i papirnica
ZAGREB

Ilica 92

Telefon 9-58

POZOR!

POZOR!

Najbolje cipele

domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini

„**Uzdanica**“

Primaju se narudžbe po mjeri. — Elegantne
lak-cipele muške i ženske. — Cijene bez kon-
kurencije. — Preporuča se

„**Uzdanica**“, proizvod cipela

Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

*Zdravlje
je pola bogatstva*

Prvi je uvjet za duševni i tjelesni rad, a napose za uspjeh u životu tjelesno zdravlje. —
Ne mučite svoje tijelo jakim potresom stupajući na tvrdim kožnim petama. Nosite i Vi
PALMA KAČUK PETE I POTPLATE. Nikada više ne ćete napustiti ugodnosti što ih
osjećate kod elastičnog hoda. Palma kaučuk pete i potplati su trajniji, a ipak jeftiniji od kože.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, ba-
demi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d.
najjeftinije kod veletrgovine

J. Dragoner, Zagreb-Beograd
Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83
Brzjavi: Oranges Zagreb.

„Željezni čilim Krevet“

najnoviji patent i najpraktičniji na svijetu što svaka kuću
mora da ima

stoji Dinara 650-
razašilje poštom — pouz ećem

Nadalje imadem veliko skladište perja i to: mješano za
jastuke i blazine Din. 60- polu-bijelo gušće čehano Din.
100- polupahuljice Din. 200.- kilogram.

JOSIP BROZOVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja
i kemička čistiona perja
Zagreb, Boškovićeva ul. 18.

Zlato imadete u kući

ako perete sa Zlatorog terpentinovim sapunom

Da se Zlatorog terpentinov sa-
pun uvede takodjer tamo, gdje
se do sada još nije upotrebljavao
jest počam od 1. prosinca ove
godine, u svaki tisući komad
utisnut po jedan pravi zlatnik
od 10 franaka. Dosada nadjeno
je već mnogo

zlatnika.

Kupujte Zlatorog terpentinov sa-
pun, osvjedočite se o njegovoj
kakvoći, pa ćete **moćće** i Vi
naći zlatnik!

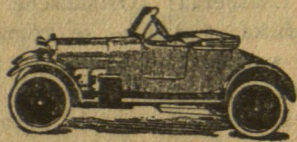
Sa 16.000.- Dinara ste posjednik automobila

Današnje životne prilike potiču čovjeka da ubrza svoj tempo! Način da se ovo postigne jest sigurno brzo i jeftino prometno sredstvo.
industrijalci, trgovci, liječnici, advokati i bilježnici — zastupnici fabrika, trgovački putnici nabavite još danas jedan

„CITROËN“

12 MJESECI ! Na otplatu! 6 MJESECI

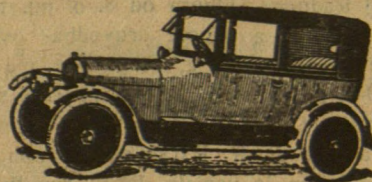
Automobil jer Vam on preživara minute u satove, koje ćete iskoristiti, možete ga nabaviti uz najpovoljnije cijene i uvjete plaćanja

5/16 HP

Uplata kod narudžbe Din. 6.000.-
kod preuzeća Din. 10.000.-
a ostatak u mjesečnim obrocima

Uplata kod narudžbe Din. 10.000.-
kod preuzeća Din. 14.000.-
a ostatak u mjesečnim obrocima

10/24 HP

Obratite se još danas za prospekte i ostale pojedinosti na

M. Turkovića Zagreb, Preradovićeve ul. 14

Moderna praona rublja „ALBATROS“ ZAGREB

Vlaška ul. 62 Telefon 9-78.
Kačićeva ul. 4 Telefon 23-68.

Antialkoholni mliječni restaurant

„Obradovoljeo Zdravljak“

Zajamčeno naravno mlijeko, kao i svi mliječni proizvodi, prvorazrednog kvaliteta uz najumjereniju cijenu.

Specijalitet „Jogurt zdravljak“

Limune i narandže

i ostalo južno voće dobije se uz najjeftiniju dnevnu cijenu kod

Albert Daniti, Zagreb

Tkalčičeva ulica 14.

כשר RESTAURACIJA

M. KOHN
ZAGREB, JELAČIČEV TRG 19. 1.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
Primaju se abonenti u i izvan kuće.

ANTUN SEČEN

Modna krojačka dvorana za gospodu

ZAGREB

Ilica broj 77. Telefon 28-87.
Izrađuje odijela po najnovijem i najmodernijem kroju. - Vanske narudžbe obavljaju se najbrže i najtočnije. Imade uvijek na skladištu najmodernija engleska suknja.

Zagrebačka tvornica slatkiša

Robert Spiegler i drug k. d.

Ilica broj 65. Ilica broj 65.

Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvodnju - Torte počam od 30 dinara. Preprodavaoci znatan popust.

NOVA KNJIZARA SREČKO HOFMAN

KNJIZARA I PAPIRNICI

ZAGREB

ILICA 92. TELEFON 10-17.

Auto-pribor

ZAGREB, Marovska ulica 18.

Sve auto-potrebštine, ulje, gume, benzin i td.

Automobili **O. M.**

Popravak gumene robe

Željezne krevete

i ostalo željezno rokučstvo izrađuje najsolidnije

„ZMAJ“ D. D. ZAGREB

Petrinska ul. 3

Tražite cjenik!

Ljudevit Polak Petrinjska ul. 3

Veliki izbor delicata, suhomesnate robe, likera, čaja, ruma, keksa, raznih riba i južnog voća.

Cijene umjerene. Solidna podvorb

Kako se može postati filmski glumac ili glumica i šta filmski kandidati o filmu znati moraju.

Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj filma i kina. Prva i jedina literatura na našem jeziku o filmskoj karijeri. Upravo izašlo! Prospekt besplatno! Cijena Din. 30 i 5 Din. za poštarinu. Narudžbe i novac se šalju:

FILMSKOJ KNJIZNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrinjska ul. 28]

ZLATO, SREBRO, PLATINU

kupuje uz najbolju cijenu

Zlatarka d. d.

Zagreb

Preradovačeva ulica 1.

C I P E L E

gradjanske i bakandje dobiju se najbolje i najjeftinije samo kod

Trgovina cipela i gamaša

IGNJO MOLNAR

Zagreb, Draškovičeva 4. Telef. 16 01

POPLUNI

rouge, klot, satin i mode. — Posebna izradba popluna od pahuljica. Zagrebačka industrija popluna M. JUNG-WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92

ZUBARI!

Dentističko zlato, platinu i platin (bijelo zlato) kupujete najjeftinije i najbolje kod

Zlatarka d. d.

Zagreb

Preradovačeva ulica 1.

Soježe prispjele Bečke košer kobasice

poznate i renomirane tvornice košer suhomesnate robe:

L. & T. Piowatti, Beč

Prodaju se jeftino u trgovini speceraja i delicata

M. Drobac i drug, Zagreb, Gunduličeva 17

TEHNIČKI BUREAU

„TEBIN“

Telef. 27-04 - ZAGREB - Zrinjski trg 15

Auto-gume MICHELIN Akumulatori VARTA-TUDOR. — Zavod za vulkaniziranje guma. Auto pribor i auto potrepštine. — Stalna stanica za punjenje i popravak akumulatora.

»TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH.

Radiona okvira za slike. — Stalna izložba slikarskih i kiparskih umjetničkih radova.

Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

»ARTES«

Laštilo za parket podove

garantiramo najbolje bijelo i žuto, daje bez truda odmah ljepi sjaj. Cijena 1 kutiji ¼ ko Din. 15 — 5 kutija Din. 65., 10 kutija Din. 150 franc. pošt.

Preprodavaoci dobiju popust.

Razašilje Artes kem. lab.

Zagreb Petrinjska 3 III. Telefon 19-97.

MIRKO ŽUGEC

Zagreb, Duga ul. 13.

Specijalna trgovina: antiknog pokućstva, zbirka oružja te raznih drugih starinskih predmeta, ujedno specijalna radiona za restauriranje antikviteta.

Sanduke

svakovrsne po mjeri izrađuje

Herman Müller, Zagreb

Ilica 220. Telefon 4-10.

Stvarište tvrdno i meko s. nar. šk. deca.

PARNA PEKARNA WIESLER PETRINJSKA 73.

Proizvadjia i razasilje prvorazredni Karlsbadski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

Športske potrebštine dobijete u najboljoj kvaliteti kod

**„NEGRO“
ILICA 19.**

GALOŠE

sniježne cipele, te svu gumenu robu popravljia brzo, solidno i jeftino

Zavod za popravke gumene robe
ZAGREB, PRERADOVIČEVA ULICA 22.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčičeva ul. 1. — Pejačević trg 17.

Na veliko!

Na veliko!

Južno voće

Narandje, Mandarine, limune, smokve, datulje i t. d. nudja svaku količinu uz najjeftinije cijene

Jakob Švarc

Zagreb, Gunduličeva 4.

VI BACATE SVOJ NOVAC

AKO SVOJE

UREDSKE POTREBŠTINE

NE NABAVITE KOD NAJEFTINIJEG VRELA

A. BRUSINA K. D.

TRGOVINA PAPIRA I UREDSKIH POTREPŠTINA

ZAGREB — MESNIČKA UL. 4

TELEFON 71. — CIJENICI BADA VA

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jumpere, čarape, veste, vumeni rupci, košulje, sve vrsti DMC robe, razni pamuci, te pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilica 45.

Podružnica: Jurišićeva 12.

Telefon 2-56

Telefon 6-34

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!

Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko

MORDO ALKALAY

Telefon 27-12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann

Električna brusiona i trgovina finočelične robe.

ILICA 8.

ILICA 8.

Štampilije, društvene znakove, vignet, gravure, čekice, emajlirane ploče, signature izrađuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilije

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

Kupnja i prodaja
gumene robe
Popravak pneumatika
Auto potrebštine

RUDOLF JURZA
ZAGREB, NIKOLICEVA 6

Delikatesa A. Goljevšćak

Nikoljeva ul. 17.

imade na skladištu raznih sira, suježeg tešanjskog
maslaca, sardina, keksa, bonbona, čokolade, likera,
ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom
općinstvu najtoplije preporuča.

Skladište benzina, strojnog i autoulja.

Petrolej i parafin.

IGNAC ASCHER

Zagreb. — »B« cesta 19a. — Zagreb.

Rublje za novorođenčad, jednostavno i luksu-
zno, vlastiti domaći proizvod, preporuča
»E G A«, Ilica 53.
uz najsolidniju izradbu i uz najniže cijene.

Nadgrobni Spomenici od D. 500.- gore

**NADGROBNI OBRUBI,
GROBNICE**

u velikom izboru prekrasno izradjeni od crnog švedskog granita, Labradora, Sienita, svih vrsti mramora kao i domaćeg trajnog kamena, mramorne ploče u svim bojama uz najumjerenije cijene kod

Kiparstvo i Klesarstvo

Jaroslav Strecha

ZAGREB
Ilica broj 210.

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRLMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19—99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17—76.

Podružnica:

Beograd. Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Lavoslav Đukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Niš,

Bazar Ritanasijević i Kompanija Skoplje
Josip Rijavić, Split.

— Proizvadj: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restoracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.

Izlozi Teslićevih likera

skupocjene nagrade aranžerima najljepših izloga

Kako su Teslićevi likeri zbog svoje priznate kvalitete postali artikl, koji se općenito i svuda traži, to sam se odlučio, da te likere učinim što pristupnijim širokom općinstvu. Ono treba, da po mogućnosti upozna sve vrste Teslićevih likera. Za to je već imalo prigode na različitim dosadašnjim izložbama, kao u Zagrebu, Beogradu i Osijeku, gdje je svuda bilo priredjeno besplatno točenje Teslićevih likera. Ovaj put međutim ima publika, da se na drugi način upozori na njihovu valjanost. Kako se Teslićevi likeri prodaju u vrlo ukusnim najraznovrsnijim bocama, to su oni jedan užitak ne samo kad ih piješ, nego i čisto estetički užitak za ljudsko oko. Zato će doskora Teslićevi likeri biti izloženi u trgovinama različitih struka, kavanama, gostionama i drugim lokalima. Odlučio sam, da podijelim čitav niz skupocijenih nagrada onim dućanima, kavanama i drugim lokalima, koji će u svojim izlozima ili inače (kavane i restorani na blagajnama) najljepše aranžirati grupe Teslićevih likera. Vlasnici svih tih lokala imat će sada prigode, da pokažu svoj ukus i svoju spretnost.

Slijedeće nagrade su izložene za razgledanje publike u niže navedenim draguljarskim radnjama.

NAGRADE:

I. nagrada	Švicarski zlatni sat
II. "	srebrna doza
III. "	servis za liker
IV. "	srebrna doza
V. "	servis za liker
VI. "	srebrna doza
VII. "	servis za liker
VIII. "	srebrna doza
IX. "	" "
X. "	" "

IZLOŽENE KOD:

Dragutin Vasić, Ilica 11.
Braća Fussmann, Ilica 31.
" " " "
Bulvan, Ilica 16.
" " " "
Novak, Ilica 23.
Rosenfeld, Ilica 36.
Engelsrath, Ilica 5
Armano, Ilica 37.

Nagrade će se dijeliti na temelju pravoreka neovisnog jurya, koji će razgledavati izloge od 14. do 20. marta. Nagrade će se dijeliti u Teslićevom paviljonu za vrijeme Zagrebačkog Zbora na vinskoj i automobilskoj izložbi 25. marta. Koji bi želili da sudjeluju u tom natjecanju neka za vremena pribave sve vrste Teslićevih likera. Neka se izvole obratiti na zastupnike

za Zagreb tt. Imbro i Mišo Berger, Pejačevićev trg 1. Telefon 5-65